

Laiškai

LIETUVIAMS

1967

SAUSIS / JANUARY

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Vyriausias redaktorius: Kęstutis Trimakas, S. J. Redakcinis kolektyvas: Jonas Borevičius, S. J., Birutė Bulotaitė (techninė redaktorė), Gintarė Ivaškienė, Algimantas Kezys, S. J. (foto redaktorius), dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė, Vaclovas Kleiza, Gintautas Sabataitis, S. J., Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius — Petras Kleinotas, S. J. Viršelis ir vinjetės — Algirdo Kurausko. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. U.S.A. Telefonai: RE 7-8100 ir RE 7-8401. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. Prenumerata metams — \$4.00. Atskiro numerio kaina — \$0.40.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$4.00, single copy 40¢. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, 111. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

	*** 2
GYVENIMUI TEKANT	Pasisakymai 6
KAIP PAVEIKĖ...?	K. Trimakas, S. J. 8
AR DIEVAS YRA MIRĖS?	B. Markaitis, S. J. 14
JĖZUITŲ SUVAŽIAVIMAS	Sesuo M. Jurgita iš
EILERAŠČIAI	A. Grauslys 20
DIDŽIOJI MEILĖ	Alg. Kezys, S. J. 21
TVOROS IR UŽTVAROS (ftgr.)	K. Trimakas, S. J. 28
PER DAUG PARAKO?	A. L. 29
NAUJO POBŪDŽIO PARAPIJOS	G. Sabataitis, S. J. 30
LIETUVIŲ REPREZENTACIJA	A. Grauslys 32
VISŲ ŽMONIŲ BROLIS	M. Barėnas 35
IŠKARPOS IŠ ANAPUS	G. Ivaškienė 36
KAM VAIKAMS DRAUGAI	Paruošė G. I. 37
PASENOLIAI; NAUJAGIMIAI	Gabrielė 38
TAMSU, TYLU, RAMU	40
SKAITYTOJO ŽODIS	Alė Rūta 41
"LAUMĖS JUOSTA" (rec.)	*** 42
EKRANO MIRGESY	

Tėvų Jėzuitų veikla ir pastangos yra skiriamos lietuviškosios išeivijos labui, pasirenkant darbus, kurie pabrėžia krikščioniškuosius principus ir sukuria galimybes kultūrinei ir tautinei kūrybai. "Laiškai Lietuviams" mums padeda patarnauti daugeliui tautiečių plačiame pasaulyje. Kad tą uždavinį sėkmingiau įvykdytų, mūsų žurnalas turi stiprėti, tapti vis turiningesniu ir patrauklesniu. Čia mums labai svarbi visų pagalba, nes spauda yra brangi, reikalaujanti kompetentingų žmonių ir gausių finansų. Riboti ištekliai – didžiausia mūsų kliūtis. Jei "L.L." skaitytojai prisidėtų antra tiek, mes nesiskųstame nedatekliais. Atradę vieną naują skaitytoją ar padvigubinę įnašą prenumeratai, jie mus įgalintų plačiau paskleisti mūsų žurnalą Pietų Amerikoje, Anglijoje, Vokietijoje ir kitur. Dėkodami mūsų bendradarbiams, rėmėjams ir skaitytojams, visiems geidžiame palaimos ir didžio gėrio.

Tėvas Bruno Markaitis, S. J., Lietuvių Jėzuitų Provincijos Vyresnysis

GYVENIMUI TEKANT

■ Dvasia ir darbai

Pastebima, kad panaikinus nuodėme baudžiamąjį pasninko įstatymą, tikinčiųjų tarpe, šalia teisingo nusistatymo, pasireiškia ir du kraštutiniai nusiteikimai: atsileidusiųjų ir griežtųjų. Atsileidusieji linksta visai nepasninkauti (anot jų, juk tam ir įstatymas panaikintas), o griežtieji nelanksčiai laikosi pasninko papročio ("kad popiežius ir lieptų nepasninkauti, aš vis vien pasninkausiu"). Ieškant teisingo nusistatymo, ypač dabar besiantarant naujam atgailos laikotarpiui – gavėniai, verta vėl prisiminti apie atgailą, jos dvasią ir darbus.

1966 II 17 išleistoje apaštališkoje konstitucijoje popiežius Paulius VI nurodė tris faktus atgailos dvasiai žadinti: 1) Bažnyčia ir jos nariai jungiasi su Kristumi jo išganomajame darbe, taigi ir atsisteisiant už blogį; 2) nors Bažnyčia yra šventa pašaukimu, bet dėmėta savo narių žmogiškumu, todėl reikalinga pasikeitimo - atsinaujinimo; 3) Bažnyčios narių uždavinys yra pašvęsti pasaulį, prie jo neprisiriant, bet susilaikant.

Atsiteisti, atsinaujinti, susilaikyti – ši vidinį nusiteikimą reikia išreikšti išoriniais atgailos ir artimo meilės darbais.

Apie tuos atgailos darbus užsimena ir vysk. V. Brizgys savo laiške lietuviams laisvame pasaulyje: "Užaugusieji katalikai galėtų visi atsižadėti advento ir gavėnios metu, pvz. rūkymo, alkoholio vartojimo, nebūtinų pramogų, o sutapas iš to skirti kokiam nors geram darbui. Mums, lietuviams, ypatingai tuo metu dera nuoširdžiau atsiminti, negu kada, kad mes turime svarbių reikalų, liečiančių visą tautą, Lietuvoje vargstančių labai turime Religinę Šalpą ir BALFą, Romoje turime šv. Kazimiero Kolegiją, turime vienuolijas ir jų veiklą, turime savas mokyklas ir jaunimo organizacijas, esame reikalingi pagalbos mūsų lietuviškai liturginei, religinei ir kitokiai gerai spaudai".

Nereikšmingi yra darbai, jei negyvinami dvasia. Nelieta nei dvasios, jei ji neišreiškama darbais. Kaip neužtenka užlaikyti

pasninką vien iš įpročio be dvasios skatinimo, taip nėra ten dvasios, kur pamiršamas pasninkas ar kiti jo vietoj siūlomi darbai. Dvasios skatinami tevystosi darbai.

■ Ar nereikia vyskupų išėivijoj?

Kas išlaikys lietuviškas parapijas? Kas steigs lietuviškas pamaldas? Ar nereikia savos bažnytinės vadovybės išėivijoj? Šie klausimai keliami ypač šiuo metu po Moksleivių Ateitininkų Sąjungos viešo kvietimo žygiui pas šv. Tėvą prašyti jo daugiau savų vyskupų.

Tuo reikalu teigiama (pvz. vysk. V. Brizgys *Drauge*, Al. Gimantas *Tėviškės Žiburiuose* I 5), kad savoms pamaldoms bei parapijoms išlaikyti reikia tautiečiams aktyviau jose dalyvauti. Anot vysk. V. Brizgio, yra reikalingas žygis į savąsias parapijas bei pamaldas.

Tiesa, yra būtina pabrėžti šią tautiečių atsakomybę. Kitaip prarasime ir tai, ką turim. Tačiau yra ir kita medalio pusė: dar yra daug, ko neturime, nors pagal krikščionišką ir tautinę teisę galėtume turėti. Ir tai priklauso vien nuo vietinės bažnytinės vadovybės, kaip rodo pakol kas nesėkmingos Detroito lietuvių pastangos turėti daugiau gimtosios kalbos religinėse apeigose lietuvių parapijoj.

O tokių epizodų yra daugiau. Šie epizodai ir visa eilė kitų reikalų skatinte skatina mus, išėivius lietuvius, prašyti savų vyskupų.

Tėviškės Žiburiai (1966 XI 10) pastebėjo, kad "iniciatyvos pirmiausia tektų laukti iš mūsų išėivijos vyskupų, iškilųjų kunigų ir vadovaujančiųjų pasauliečių". Pirmoji iš jų viešai pasisakė Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos Valdyba savo kalėdiniame atsišaukime: "Matome, kad lietuvių grupės Amerikoje religiniai reikalai yra ne tik svarbūs, bet ir reikalaujantys sprendimo. ALR Katalikų Federacijos Valdyba apsisprendė siekti, kad lietuvių katalikų rei-

kalų atstovavimas ir tvarkymas būtų patikėtas lietuviui vyskupui".

Būtų laukta, kad šiai visai lietuvių katalikų organizacijai apjungiančiai federacijai "apsisprendus siekti" lietuviškos bažnytinės vadovybės, taip pat ir kiti vadovaujantys veiksniai prie tų siekių prisidėtų.

Reikalas yra. Kyla klausimas tik dėl būdo, kaip tai atsiekti. Stengiamasi tai išsamiau apsvarstyti.

■ Spaudos silpnybės

Niekas negali paneigti šių laikų spaudos svarbos žinioms skleisti. Deja, taip pat niekas negali paneigti, kad spaudoje dažnai pasitaiko iškreiptų ar bent netikslių pranešimų, žalingų skaitytojams, o ypač tiems, apie kuriuos klaidingai rašoma.

"Kad ir suponuojant rašančiojo gerą valią", rašo jėzuitų generolas tėv. P. Arrupe saviesiems po spaudoj vienpusiškai aprašytos popiežiaus Pauliaus VI kalbos jėzuitų suvažiavime Romoje (plačiau žr. šio L. L. nr. "Popiežius ir spauda apie jėzuitus", 28 psl. ir interviu su lietuvių jėzuitų provincijolu tėv. Br. Markaičiu, S. J., 14 psl.), "neturime pamiršti dažnai pasitaikančias silpnības žiniuose: 1) *sensacionalizmą*, t. y. nenuosaičių norą net tiesos pažeidimo kaina laimėti dėmesį: antraštės yra linkusios perdėti, o citatos ne visada tikslios; 2) *informacijos stoką*: kai trūksta faktų, gali pasireikšti vaizduotė; 3) *aprašomojo dalyko nepakankamą supratimą*: kai kuriose žiniuose neretai pastebima, kaip labai nesusivokiama faktuose ir jų aplinkybėse; 4) *klaidingą straipsnio redagavimą*: kartais redaktorius, pagal savo tikslus, kai ką pakeičia reporterio kruopščiai parašytame pranešime".

Kol spauda pilnai neapsisaugo nuo šių silpnybės, skaitytojai, žinodami šį faktą, turi budėti ir ne per greitai įtikėti sensacin-gumu dvelkiančioms naujienoms. Tai yra ypač taikytina sekuliariniuose laikraščiuose pasitaikančioms religiją liečiančioms žinioms.

■ Rusas sako, kad Amerika...

"Rusas sako, kad Amerika gyvena kava" — tokia antrašte *The New York Times* (XII 12) pranešė apie Alberto Laurinčiuko keturių metų JAV viešnagės įspūdžius nau-

jai rusų kalba Maskvoje pasirodžiusioje knygoje *Trečioji dolerio pusė*.

Atrodo, kad didžiausią įspūdį Laurinčiukui padarė kava (gal dėl to, kad Rusijoje kava įspūdingai blogos kokybės). Pagal jį, jei amerikietis nustoja gėręs kavą darbo metu, jis pradeda jaudintis ir nebegali dirbti. Ruso akimis amerikiečiai yra "gudrūs, sunkiai dirbantys, greiti, apsukrūs ir mandagūs, nes kitaip jie prarastų savo darbus". Amerikos širdis esanti bankai, o jos kraujas yra auksas — "auksas, kuris iščiulptas ir išpumpuotas iš kitų šalių, paliekant jas agonijoje ir visiškame neturte". Laurinčiukas sako, kad visi atstovai Kongrese yra papirkti, kad senatoriai turi balsuoti, bet neturi galvoti, nes už juos galvoja jų papirkėjai. Amerikos demokratija susidedanti iš to, kad "varguoliams leidžiama pasilikti neturtingiems, o badaujantiems leidžiama badauti".

Abejotina, ar Sovietų Sąjungos skaitytojas sužinos ką apie Ameriką iš Laurinčiuko knygos. Štai net 494, paskutiniame, knygos puslapyje, palikdamas Ameriką, autorius mato laisvės statulą, "amžiams pririnktą prie savo uolos, pakėlusią ranką ir atsukusią nugarą Amerikos krantui, žvelgiančią su viltimi į rytus".

Taip norėtusi "užfundyti" šią knygą pasiskaityti tiems amerikiečiams, kurie yra atsakingi už rusų "burbulinės" propagandos išleidimą į JAV, pvz. kad ir filmo "Bing Crosby in Cinerama's Russian Adventure" gamintojams (šio filmo recenziją žr. "L. L.", 1965, gegužio mėn., 218 psl.).

■ Pernai ir šimet

Pernai: Ką Pasaulio Lietuvių Bendruomenė paskelbė iš anksto, o "Time" žurnalas patvirtino — tik daug vėliau? Ogi 1966 m. esant Jaunimo Metais! Argi ne taip? Juk tas žurnalas (I. 6) pripažino pernai pasaulio viešumai daugiausia įtakos padarius ne kurį vieną asmenį, bet jaunimą bendrai...

Šimet: Kur keliausim? Jungtinės Tautos, laikydamos keliavimą "esminga ir labiausiai pageidaujama žmonių veikla, nusipelnusia visų tautų ir valdžių pagyrimo ir skatinimo", paskelbė 1967 m. keliavimo metais.

AR
DIEVAS
YRA
MIREŠ
?
.

BEPROTIS: Ar girdėjote apie beprotį, kuris vieną šviesų rytą užsidegė žiburį ir nubėgo į turgų, be perstojimo šaukdamas: "Aš ieškau Dievo! Aš ieškau Dievo!" Tokiuo elgesiu jis sukėlė daug gardaus juoko aplink stovėjusiems žmonėms, kurie Dievu netikėjo. "Kodėl?" — paklausė vienas. — "Ar jis prarastas?" "Ar jis, lyg vaikas, pasiklydo", pasakė kitas. "O gal jis kur tūno pasislėpęs? Ar jis bijo mūsų? Gal iškeliavo laivu? O gal išemigravo?" Žmonės šūkavo, klegėdami iš juoko. Beprotis šoko į jų vidurį ir pervėrė juos savo žvilgsniais. "Kur Dievas pasišalino?" sušuko jis. "Aš noriu jums pasakyti, *Mes jį nužudėm* — aš ir jūs. Visi mes esam jo žudikai! Bet kaip mes jį nužudėm? Kaipgi galėjom išgerti visą jūrą? Kas mums davė tokią kempinę nubraukti visą horizontą? Ką mes padarėm, kai atpalaidavom šią žemę nuo saulės? Kurlink dabar ji juda? Kurlink judam mes?

"Tolyn nuo visų saulių? Argi mes ne-lakstom be perstojimo? Atgal, į šalis, pirmyn, į visas puses? Ar dar tebėra kas viršuj ir kas apačioj? Ar mes neklaidžiojam, tarsi per begalinę tuštumą? Argi tuščia erdvė nepadvelkia į mus? Ar ji netapo šaltesnė? Argi naktis neateina, vis tamsesnė ir tamsesnė?... Dievas yra miręs... Ir mes jį užmušėm! Kaip save guosim, mes — iš visų žudikų didžiausi žudikai..."

Nietzsche, *Linksmasis mokslas*

KAIP JUS PAVEIKĖ PASKELBTOJI FRAZĖ, KAD “DIEVAS YRA MIREŠ”?

INŽINIERIUS: Išgirdus per televiziją, kad "Dievas yra miręs", pirmas išpūdis buvo sukrečiantis. Frazė yra įžūli ir tikintį užgaujanti... Kaip matyti iš frazei duotos reklamos, ji yra taip pat sensacinga ir tikėjime abejojantiems patraukli. Gilesnis jos padarytas išpūdis man yra rūpestis, kad sensacijai pasiduodanti masė bus paveikta šios frazės.

VISUOMENINKĖ: Frazė, kad "Dievas yra miręs" manęs neišgąsdino, net nepadarė ypatingo išpūdzio... Gerai, kad tema iškilo... Tik šis teigimas turėtų būti apverstas: mirė ne Dievas, bet mūsų laikų žmogus mirė Dievui... Juk tikrai žmogus yra apakęs, apglušęs, apsvaigintas gyvenimo civilizacijos, gėrybių pertekliaus, savo gruobuoniško apetito užvaldyti plotus ir medžiagą. Triukšmas, skubėjimas žmoguje užgožė sielos ausis... Rėkiančios, šokinėjančios, raibuliuojančios reklamos apakino akis, kad jos nebemato stebuklingai kuriančio Dievo rankos paprasčiausiame gėlės žiede...

MATEMATIKOS PROFESORIUS: Pirmoji mintis — kad norime klausytoją pritrenkti ar nustebinti originalumu. Antroji mintis — kad šūkis jau labai senas, nes Nietzsche jį į Zarathustros lūpas įdėjo. Bendras išpūdis: šūkis naudojamas reklamai. Nustembi tik-tai išgirdęs, kad jį naudoja teologai — kaž-kaip sunku įsivaizduoti teologiją be Dievo.

ŠEIMININKĖ NAMUOSE: Kai perskaičiau kanadiečių anglų spaudoj frazę "Dievas yra miręs", mane labai sukrėtė. Ne dėl to, kad patikėčiau, jog, jei žmonės "nusprendė", kad Dievas mirė, tai jis ir mirs, bet dėl paties pasaulio, dėl pačių žmonių. Iki šiol, bent viešai niekas taip nerašė, nors savo gyvenimu daugelis taip gyveno. O jeigu šitokiom frazėm pradedama švaistytis, ar tai nėra tas pranašautas "puikybės amžius"? Jei "Dievas mirė", tai kas jo vietoj, ar ne mes, žmonės — dievai?

JAUNA TEBESTUDIJUOJANTI MOTINA: Tai yra be galo kvailas pasakymas, skirtas sukrėsti žmones. Teologai, kurie tą posakį metė, patys šiuo metu tik aiškinasi, ką jie šita teze nori pasakyti. Tuo tarpu plačioji publika jį supranta taip, kaip tik jai patinka. Mano supratimu, klausimas sukasi apie mūsų turimą Dievo sąvoką, kaip mes ją turėtumėm keisti, vystyti, ugdyti, kad ji mums taptų reikšmingesnė ir labiau atlieptų mūsų žmogiškai patirčiai.

Norėdami suprasti ir "Laiškų Lietuviams" žurnale paskelbti, kaip populiarinama frazė, kad "Dievas yra miręs", paveikia žmones. kai kurių skaitytojų paklausėme: Kokia buvo Jūsų asmeninė reakcija, išgirdus tą frazę? Ar paveikė Jus, ar ne — daug ar mažai, kaip ir kodėl? Žemiau pateikiame kai kuriuos atsakymus.

RAŠYTOJAS-ŽURNALISTAS: *Man tas šūkis, kad Dievas yra miręs, nėra naujas: aš jį jau esu girdėjęs studentaudamas, ir jis paleistas Nietzsches antroje XIX-ojo amžiaus pusėje. Tas mąstytojas dar pridūrė, kad Dievą "mes užmušėme". Tai sakydamas, jis, be abejo, turėjo galvoje krikščioniškąjį Dievą... Todėl kai dabar kai kas tą šūkį, kad Dievas esąs miręs, vėl atnaujina, tai man jokio išpūdzio nebedaro, nesgi man per daug aiški tiesa yra ta, kad kas gimsta, tas turi ir mirti... Taigi, mano nuomone, žydų sukurtas Dievas, jei dar ir nėra miręs, tai jau miršta... Jis savo amžių tikrai atgyveno, reikia kažko naujo.*

JAUNA MOTINA - MOKYTOJA: Kas turima galvoj? Ar pats Dievas, ar jo samprata? Bet kuriuo atveju man atrodo, kad tai klausimas su per didelėmis pretenzijom, nes, jeigu galvoji, kad pats Dievas yra miręs, tai nesamone; o jeigu tik samprata pasikeitusi, tai tas klausimas sugalvotas tik žmonėms supurtyti, ir nėra teisėtas.

IŠ POKALBIO. JAUNESNYŠIS: *Mes daugiau pripratę prie šūkių. Gali viską pasakyti, ir nenusigąsim. Vyresnieji gi susirūpintų tuo šūkiu "Dievas yra miręs" ir sakytų: Kaip taip galima sakyti? — VYRESNYŠIS: Jaunesnieji, tiesa, nesijaudina dėl to šūkio. Bet ar jie rimtai ima kitą pasakymą, kad Dievas yra gyvas?*

PSICHOLOGIJOS STUDENTAS: Dievas, toks, kokį mes esam pripratę pažinti, arba jo tradicinė sąvoka, yra mirusi. Pasilieka neišreikštas tikėjimas į "mokslininko Dievą" — pavyzdžiui, kaip Einšteinas yra išreiškęs nuomonę, kad mokslas jo nenutolino nuo Dievo. Žinoma, šis Dievas yra neasmeniškasis. Jis mokslininkui "reikalingas" tik kaip "pirma priežastis" arba organizacinis principas... Bet paviršutiniškiau imant, ši frazė gali reikšti, kad Dievas nebereikalingas. Derlius toks pat, ar ūkininkas meldžiasi, ar ne, ir t. t. Taigi, žmogus yra išvauduotas. Ši sąvoka yra pirma, kuri šauna į galvą, bet po jos vis galima rasti pirmąją minėtą mintį (t. y. randamą tarp draugų studentų).

POETĖ, NAMŲ ŠEIMININKĖ: *Frazė "Dievas yra miręs" asmeniškai manęs nepaveikė. Tik atrodo, kad daugelio žmonių nuomonė apie Dievą kaip, pavyzdžiui, griežtą senelį arba Kalėdų Senelį, kuris viskuo mus aprūpins mums nesistengiant, turėtų būti mirus. Taip pat kyla mintis, kad, jeigu sakoma, jog "Dievas miręs", tai tenka save pačius kaltinti dėl daugelio dalykų — negalima visą kaltę versti ant Dievo (jei sakome, kad jis miręs)!*

Ar Dievas yra miręs

KĘSTUTIS TRIMAKAS, S. J.

“Dievas yra miręs” — tai yra ir keista, ir kvaila, ir kartu rimta frazė. Savy ji yra kvaila, nes skelbianti kontradikciją: jei Dievas buvo, tai ir tebėra, nes Dievas amžinas, nemirtingas; tuo tarpu frazė implikuoja, kad Dievas buvo (nemirtingas), bet mirė. Visgi ji yra rimta, kaip žmonių pergyvenimo išraiška apie Dievą; o viskas, kas liečia Dievą, liečia žmogaus gyvenimo prasmę ir dėl to yra rimta. Pagaliau, ta frazė yra keista, nes jungianti ir rimta, ir kvaila.

Žiūrint į tos frazės kvailystę, būtų galima į ją visiškai nekreipti dėmesio: niekas juk nenori turėti ką nors bendro su tuo, kas kvaila. Visgi, pažiūrėjus į tos frazės rimtąją pusę — į tai, kad frazės žodžiai kristalizuojasi bent kai kurių žmonių jausminį pergyvenimą, negalima į tą frazę numoti ranka jos visai nepasvarčius.

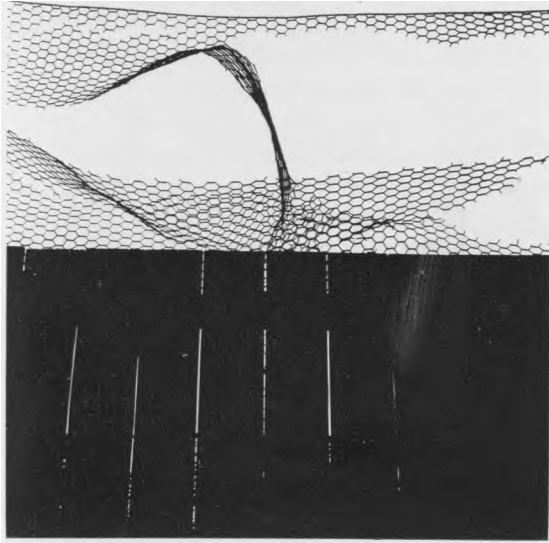
Ta frazė išreiškia kai kurių žmonių pergyvenimą. Žmonių pergyvenimai gali būti neteisingi, netikslūs, bet jie visada yra tikri; tikri ta prasme, kad kas pergyvenama, pergyvenama, t. y. paliečia ir paveikia žmogų, nors ir be pagrindo; pavyzdžiui, kai pergyvenama keleivių panika laive, pasklidus netikram gandui, kad laivas skęsta... Tai tikra baimė, ir, nors be rimto — ar net be jokio — pagrindo, gali būti su labai rimtomis pasekmėmis.

Taigi ir šios frazės, kaip kai kurių žmonių tikėjimo “užtemimo” išraiškos, mes negalime ignoruoti. Ji gali mums atrodyti kvaila. Ji gali neturėti tikro pagrindo, bet ji turi savo rimtą pusę. Kai kurie žmonės šią dieną taip jaučia, taip galvoja arba bent taip frazuoja. Tai yra dabarties tema. Gyvendami dabarty, ją turime pasvarstyti ir išsiaiškinti.

KAS PRIE TO PRIVEDĖ

Ta frazė “Dievas yra miręs” yra kai kurių žmonių pasaulėžiūrinės kelionės laikinas galas. Kelionė įvyko Vakarų pasaulio istorijos bėgyje. Nenorėdami tvirtinti, kad viskas prasidėjo nuo Adomo (nors čia daug tiesos), sakysime, kad ta kelionė “prasidėjo” baigiantis Viduramžių laikams, kuriuose vyravo Bažnyčios mokoma krikščioniškoji pasaulėžiūra.

Apgraibom palieskim tos kelionės kelrodžius: Liuteris paneigė hierarchinės Bažny-

Gyvasis Dievas negali būti pražudytas žmonių, sakančių, kad jis yra miręs – lygiai taip pat, kaip jam apginti nereikia žmonių, teigiančių, kad jis gyvas. Juk tikrovė negali būti pažeidžiama ideologinių debatų apie tikrovę.

Christian Century, 1965 XII 1

čios autoritetą, Renan – Kristaus dievybę, XIX amžiaus ateistai – Dievo buvimą... Nietzsche, žiūrėdamas į išoriškai krikščionybę teispažįstančią Vakarų Europą, paskelbė, kad "Dievas mirė".

Tą pasaulėžiūrinę odisėją protestantų teologas Dietrich Bonhoefferis nupiešė sekančiai: "Sąjūdis link žmogaus autonomijos, prasidėjęs apie XIII amžių... mūsų laikais pasiekė tam tikrą atbaigimą. Žmogus išmoko "susidoroti" su visais svarbiais klausimais, nepasinaudodamas "Dievu", kaip veiksminga hipoteze. Mokslą, meną ir net etiką liečiančiuose klausimuose tai pasidarė savaime suprantamu dalyku. Tačiau paskutiniojo šimto metų bėgyje taip vis labiau ir labiau atsitiko ir su religiniais klausimais. Darosi aišku, kad viskas gali apsieiti be "Dievo", ir dar lygiai taip gerai, kaip ir anksčiau. Kaip mokslo srityje, taip ir bendrai žmonių reikaluose tai, ką mes vadiname "Dievu", yra vis daugiau išstumiamą iš gyvenimo".

KAS DIEVO MIRTĮ SKELBIA

Trijų iš protestantų tradicijos kilusių amerikiečių teologų nuomone, Dievo sąvo-

ka pasidarė šių laikų žmonėms nebesuprantama, nebesuvokiama, tiesiog kliūtis tikėti ir gyventi. Gelbėdami padėti, derindamiesi prie šių laikų, jie paskelbė tą frazę "Dievas yra miręs", kartu kreipdami didesnę dėmesį į Jėzų.

Tos minties propaguotojai yra: Paul Van Buren, (parašęs "Secular Meaning of the Gospel"), William Hamilton ("The New Essence of Christianity") ir Thomas J. J. Altizer ("The Gospel of Christian Atheism").

Dr. Van Buren laiko žodį "Dievas" beprasmiu: ne Dievas, bet žodis "Dievas" yra miręs. Tad užtenka kalbų apie Dievą. Dievas mums yra Jėzus, "žmogus kitiems". Tikėjimas juo reiškia, pamiršus save, gyventi kitiems.

Dr. Hamilton galvoja panašiai: Dievo sąvoka tapo taip sudėvėta, kad šių laikų žmonėms nebėra nei priimtina, nei prasminga. Todėl ir skelbiama, kad "Dievas yra miręs", bet šis posakis tėra metafora, t. y. vartojamas tik dėl vaizdingumo perkelta prasme. Taigi, Dievas iš tikro yra, tik jis laikinai "pasitraukė"; jo laukiant dabar reikia klausyti Jėzaus, to "žmogaus kitiems", kreipiant dėmesį ne į religiją, bet į etiką, t. y. gyvenant kitiems.

Dr. J. J. Altizer skiriasi nuo anksčiau suminėtųjų tuo, kad skelbia Dievą tikrai mirus: t. y. jis buvo, jis sukūrė pasaulį ir jame pradžioje veikė, juo rūpindamasis. Bet dabar jo nebėra: jis mirė istorijoje ant kryžiaus, nes susinaikino, įsikūnijęs Jėzuje Kristuje, kuris visiškai tapo kūnu. Dvasiai visai išsiustuštinus. Krikščionims reikia išpažinti ir tiesiog "tikėjimo aistra" norėti Dievo mirties ir taip priimti Kristų, kuris gyvena žmonėse.

Taigi, skirtumas tarp tujų radikalių teologų yra didelis: Van Buren ir Hamilton tiki ir tik "prisimiršta", kad Dievas yra; gi Altizer tvirtina, kad jis buvo, bet mirė. Visą Altizer pažiūrą Hamilton vadina "logiškai netikslia", o Van Buren tiesiog sakosi jo negalįs suprasti. Nežiūrint to, jie visi skelbia: 1) kad "Dievas yra miręs" (nors, kaip matėm, jie labai skirtingai tą frazę suprantą), 2) kad krikščionys turi klausyti Jėzaus, to "žmogaus kitiems", gera kitiems darydami.

Iš tų dviejų bendrų dėsnių aiškėja, kodėl jie yra vadinami "krikščionimis ateis-

tais": jie yra vadinami "ateistais", nes jie teigia "Dievą mirus"; ir jie skaitomi krikščionimis, nes jie skelbia paklusnumą Jėzui. Žinoma, tikslia tų žodžių prasme šis pavadinimas yra kontradikcija ir negalėtų nė vienam jų tikti: krikščionis turi tikėti Dievu (čia atpultų Altizer), o ateistas išpažįsta Dievo nebuvimą (čia atpultų Van Buren ir Hamilton). Griežtai imant, "krikščionio ateisto" iš viso negali būti, nes krikščionis išpažįsta ne tik Kristų, bet ir Dievą.

PRANAŠAI BE APREIŠKIMO?

Kaip reikia vertinti šių "radikaliųjų" teologų pažiūras?

Jaunasis Altizer sako, kad Dievas tikrai buvo, bet ir tikrai mirė žmonių istorijoje. Savo teigimus aiškina abstrakčiais hegeliskais išvedžiojimais, nepasiremdamas Apreiškimo šaltiniais, iš kurių toks (tariamasis) faktas tesužinomas. Jo išvedžiojimai yra neaiškūs, komplikuoti, viens kitam prieštarauja. Niekas, net jo draugai jo nesupranta. Jo neparemti ir pasimetę teigimai liudija, kad nė jam pačiam nėra aišku. Apie jo knygą "The Gospel of Christian Atheism" ("Krikščioniškojo ateizmo evangelija") Robert McAfee Brown su pagrindu pareiškė: "Tai nėra evangelija...; tai nėra krikščioniška...; ir tai ne ateizmas. Šiai knygai, mėginančiai švęsti Dievo mirtį, pasiseka teįrodyti "Dievo mirties" teologijos mirtį". Anot arkivysk. P. J. Hallinan, išpopuliarintas, bet savo teigimų neparemiąs dr. Altizer yra "daugiau įvykis, negu teologas".

Van Buren ir Hamilton pažiūros yra santūresnės, bet rimtesnės ir nusipelnančios didesnio dėmesio. Juk tiesa, kad Dievo sąvoka ir kalba apie jį nepaveikia (bent dalies) šių laikų žmonių. Dėl to šie teologai bando šią problemą rišti, siūlydami "Dievą prisimiršti", tariamai skelbti "jo mirtį" ir kibti į darbą, sekant Kristų ir konkrečiai sprendžiant žmonių problemas.

Šie teologai turi šiek tiek tiesos. Teisinga yra jų išvados dalis – sekant Jėzų, spręsti konkrečiai žmonių problemas. Išieties taškas yra taip pat bent dalinai teisingas: dalis žmonių Dievo sąvokos, rodos, nebesupranta. Ir šiam amžiui šis fenomenas yra charaktėringesnis, negu bet kuriam ki-

tam anksčiau: krikščionybės paviršutiniškas išpažinimas tikrai išseko, nebeduodamas darbų vaisiaus.

Tačiau yra ir kitų faktų: dalis žmonių Dievą ne tik suvokia, bet taip pat tvirtai, kartais net didvyriškai (pavyzdžiui, okupuotoj Lietuvoj, Sibire, Vietname) jį tebeišpažįsta ir jame randa traukos ir jėgos padėti kitiems. Pagaliau paties Jėzaus pasišventimas žmonėms yra nesuprantamas be jo pasišventimo Dievui Tėvui. Sekti jo darbus, neturint jo pasišventimo Dievui, nėra įmanoma. Tad ar prasminga skelbti "Dievą mirus", jei jis nėra miręs? Ar tai ne kirtimas šakos, ant kurios patys teologai sėdi? Ar ne galingiau į darbą skatina įsitikinimas Dievo buvimu, negu abejotinos reikšmės metaforinė "Dievas yra miręs" frazė?

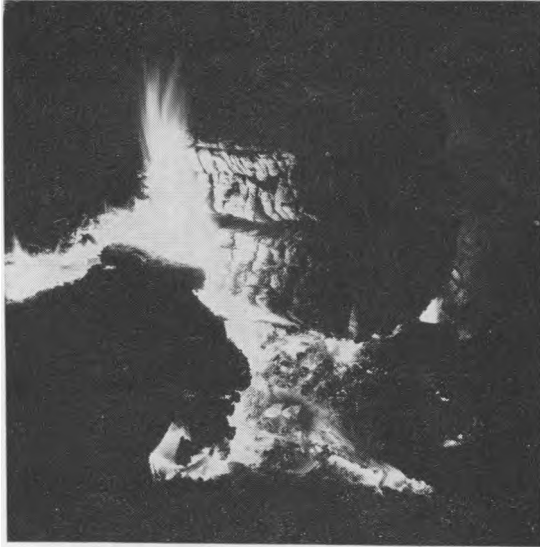
Abstraktūs teologų samprotavimai nieko pozityvaus neatsako į tuos klausimus. Gyvenimas gi sako visai ką kita. Tenka sutikti su jų akiluoju kritiku Lagdon Gilkey: "Pastangos krikščionių teologiją interpretuoti be Dievo nepasisekė (nuėjo niekais)".

ŽMOGUS – PAMESTAS AR PASIMETĘS?

Nežiūrint to, kad anų teologų bandymas nepasisekė, jų iškelti klausimai toliau svarstyti: Ar tikrai šiais laikais Dievas tapo nebesuvokiamas, atgyvenęs, nebeatiriamas? Jei taip, tai kokios to priežastys? Kaip tas priežastis atitaisyti?

Priežastis ir jų pataisas suskirstome į keturias sritis: 1) žmogaus nebesuvokimą Dievo, 2) rūpestį savimi, 3) jo patirtį ir 4) Dievo "slėpimąsi".

1) *Žmogaus nebesuvokimas Dievo.* Kiekviename laikotarpyje žmonės turi tiek visuomeninę, tiek idėjinę sistemą. Keičiantis laikams, keičiasi ir tos sistemos. Anot naujai spaudoj pasirodžiusios Leslie Dewart knygos "The Future of Belief", krikščionybė pradžioj tapo apvilktą graikų kultūros sąvokomis. Dabar, laikams pasikeitus, tos helenistinės sąvokos tapo nebesuprantamos. Dievo apreiškimas lieka tas pats – amžinas, bet naujiems žmonėms reikia vis naujų kad ir tą patį apreiškimą aiškinančių sąvokų. Kol jos tebeieškomos, žmogui atrodo, kad Dievo sąvoka yra atgyvenusi. Henri de Lubac nurodė to pasikeitimo

Dievas nemiršta tą dieną, kada mes nustojame tikėti asmeniniu Dievu... Betgi tą valandą mirštame mes, nes nuo to momento mūsų būtis nustoja būti apšviesta spindesiu vis naujai dovanojamo stebuklo, kurio šaltiniai randasi anapus visos išminties.

Dag Hammarskjöld

rezultatus: "Kai sistema žūna, jaučiamės praradę Dievą".

Pažvelkim kad ir tik į dvi skirtingas Dievo sąvokas: senovės izraelitų ir modernaus tikinčiojo mokslininko, pavyzdžiui, Teilhard de Chardin. Izraelitai įsivaizdavo Dievą ten aukštai danguje, sukūrusį pasaulį daiktą po daikto per šešias dienas. Tuo tarpu tikęs mokslininkas mąsto apie Dievą, pasaulį tebekuriantį evoliucijos būdu, jame tebeesantį, per jį apsiraišiantį, bet kartu jį begaliniai viršijantį. Primityvioj idėjinėj sistemoj anoji pažiūra tiko, bet ji visai netinka dabar. Moderniai idėjinėj sistemai reikia jai atitinkančios sąvokos.

Šių laikų žmogaus protinis Dievo pažinimas yra sukrėstas dalinai dėl apčiuopiamų įrodymų geismo, dalinai dėl polinkio perkratyti ar net atmesti visa, ką tradicija atnešė iš praeities, o ypač dėl galutinai neįveikiamo Dievo nesuprantamumo. Teologams ir mintytojams, apsiginklavus giliu tikėjimu ir šių laikų dvasia, reikės ieškoti naujų Dievo apibrėžimų. Eiliniams gi tikintiems teks 1) tvirtai tikėti, kad Dievas

yra, 2) gryninti savo įgytą Dievo sąvoką nuo netobulumų ir 3) susitaikyti su faktu, kad čia žemėje niekada pilnai nesuvoksime, kas Dievas yra.

2) *Žmogaus rūpestis tik savimi.* Nietzsche nukalė frazę "Dievas yra miręs" ne tiek žiūrėdamas į Dievą, kiek į Dievu nesirūpinantį žmogų — į lūpomis krikščionybę teišpažįstantį Vakarų pasaulio žmogų. Nesirūpinimas nieku kitu, tik savimi — net tariamai tikinčiųjų tarpe — yra gal pati svarbiausia priežastis, kodėl žmogus nebetiki ar bent nepatiria Dievo. Jei jam nesvarbus, kaip jis jį jaus?

Rūpestis tik savimi reiškia tenkinti save visomis materialinėmis gėrybėmis, kurias tik galima užgriebti. Kaip pastebi žymus psichologas Erich Fromm, tas šiems laikams būdingas tenkinimasis veda į nužmogėjimą: "Teologai ir filosofai kalba jau ištisą šimtmetį, kad Dievas yra miręs, bet dabar mes susiduriame su galimybe, kad žmogus yra miręs, paverstas į daiktą, į gamintoją, į suvartotoją, į daiktų-stabų garbintoją". O sudaiktintas žmogus neturi metafizinio nerimo nei, anot psichologo A. H. Maslow, subrendusiam asmeniui charakteringo "oceaninio" rūpesčio, skatinančio išeiti iš savo siauro kiauto ir rūpintis nebe vien savimi, bet ir galutine tikrovės prasme.

Šioje šviesoje tiksliau suprantame Bonhoefferį sakant, kad žmogus "išaugo" religiją (bet ne subrendo) ir kad būti krikščioniu reiškia "ne būti religingu specialiu būdu, bet būti žmogumi". Būti religingu kuriuo nors būdu reikštų vėl skirti religiją nuo gyvenimo ir tuo pačiu gyvenime jos pilnai neįgyvendinti; tuo tarpu subrendęs asmuo, "oceaniniu" rūpesčiu atradęs religiją, ją taip pilnai įaudžia į save, kad ji tampa gyvenimu. Tai vaizdžiai byloja paties Bonhoefferio gyvenimas ir nacių kalėjime jo parašyti raštai bei laišakai, pilni rūpesčio Dievu.

Prieš rūpinimąsi tik savim teveikia tik vienos rūšies vaistai — pastangos subręsti, pripildant gyvenimą rūpesčiu Dievu.

3. *Žmogaus juslinė patirtis.* Šių laikų žmogus nori viską pajusti juslėmis. Ko jis taip nepajunta, to nepripažįsta. O Dievo jis tiesiog negali pajusti. Tad kaip jį pripažinti?

Šių laikų žmoguje vyrauja sumaterialėjimas ir tuo pačiu polinkis jusliniai patirti. Jis mažai žavisi, beveik visai nemažsto ir neišvysto okeaninio rūpesčio galutine tikrovės prasme. Grynai jusliniam žmogui neįmanoma Dievu tikėti nei jo patirti. Teisingai pastebi amerikietis rašytojas William Alfred: "Žmonės, kurie sako, kad Dievo nėra, yra kaip šešiametis berniukas, kuris sako, kad nėra tokio dalyko, kaip aistringa meilė – jie to juk dar neišgyveno".

Kuo žmogus pilnesnis ir labiau subrendęs, tuo jis pajėgesnis tikėti ir visur išvelgti Dievą ar bent jo veikimą. Tačiau, nors subrendimas ir žmogiškas pilnumas garantuoja pajėgumą tikint Dievą patirti, bet neįtas pajėgumas, nei pats tikėjimas negarantuoja pačios Dievo patirties. Tai vaizdžiai byloja tikėjimo didvyriai – šventieji: nors drąsiai tikėję, jie tam tikrais laikotarpiais, o kai kurie iš jų net ištisą savo gyvenimą, jausdavo visišką sielos sausrą ar tamsą, nepatirdami Dievo. Ir šių laikų tikinčiųjų tarpe yra ir Dievą patinančiųjų, yra ir jo nepatiriančiųjų. Billy Graham sako: "Savo paties asmeniniu pergyvenimu žinau, kad Dievas yra... Aš kalbėjau su juo ir aš su juo vaikščiojau. Jis manimi rūpinasi ir veikia mano kasdieniam gyvenime". Tuo tarpu Michael Novak rašo: "Aš nesuprantu nei Dievo, nei kaip jis veikia. Jei prie progos savo širdį pakeliu maldai – tai ne kokiam Dievui, kurį galiu matyti, girdėti ar jausti. Tai Dievui lygiai tiek šaltoj ir miglotoj ašigalio naktį, kiek jaučia bet koks netikintis".

Iš šio svarstymo seka išvados: netikintis niekada negali Dievo patirti. Tikintis gi gali, bet ne visada patiria. Viena iš tų patirtų sunkinančių priežasčių yra sumaterialėjimas. Tikinčiajam šių laikų materialinėje kultūroje nieko nelieka, kaip tik stengtis būti laisvu nuo sumaterialėjimo ir kasdien jusliniai patyriamuose įvykiuose, asmenyse ir daiktuose išvelgti jį supančiojo Dievo veikimą.

4. *Ar Dievas nepasitraukė?* Pastebint, kad šiais laikais net tikintieji savo patirty dažniau "pasigenda" Dievo, kyla klausimas: Ar Dievas kartais nepasislėpė nuo žmonių? Anksčiau juk, kaip aprašoma šv. Rašte, žmonėms Dievas dažniau ir aiškiau

apsireiškėdavo. Dabar gi jis, rodos, tyli, slepiasi...

Ir todėl ar šis "Dievas yra miręs" posakis galutinai nėra Dievo pasitraukimą pajutusio žmogaus šauksmas, panašus į Kristaus šauksmą ant kryžiaus: "Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai"?

Į tai sunku atsakyti. Apie tiesioginiai Dievą liečiantį faktą būtų galima tik paties Dievo apreiškimu sužinoti. Tuo tarpu Dievas tyli... Visgi šių laikų charakteringi ženklai, kaip juslių pažinimo persvara, rūpestis vien savimi lyg rodo ne Dievą esant pasitraukusį nuo žmonių, bet žmones nuo Dievo. Todėl ir "Dievas yra miręs" posakis yra daugiau pasimetusio, ne pamesto vaiko šauksmas.

Visgi nenorėtusi nuo Dievo veikimo paslapties nutraukti bet kokį šydą. Tad tik klausime, ar kartais Dievas ta pačia šiem laikams charakteringa jo nepatirtimi nebando žmonių, jų neužgrūdina ir juose neugdo pasigedimo jo? Esame linkę manyti, kad taip.

Gyvenant pasikeitimų laikotarpy, tenka stebėti keitimosi ženklus, apie juos spręsti ir pagal tai veikti. Vienas tokių ženklų yra skelbimas, kad "Dievas yra miręs".

Šis posakis nėra laidotuvių maršas, bet aliarmo signalas. Ne Dievas mirė, bet žmogus merdi. Sistema, kuria rėmėsi mūsų "Dievo" supratimas, baigia braškėti – tik sąvoka traška, o pasijuntam praradę Dievą. Per daug rūpinomės savimi (ir mūsų rūpesčiai mūsų nepatenkino), o sugalvojom, kad Dievas nustojo rūpintis mumis. Įsirausę žemėn, nebepakėlėm akių į dangų, nebepastebėjom žydrios mėlynės – ir nusprendėm, kad tėra juoda žemė, o nėra dangaus.

Visai nenuostabu, kad tokiu laiku Dievas "slepiasi"... Bent taip žmonėms atrodo... Nuostabiau, kad jis kai kurių laikomas mirusiu... Tai metafora, ne mirtis... Užgaida, ne faktas...

Dievo ištikimiesiems telieka viena... Apie reikšti jį vėl... Ne vien naujais žodžiais, bet ir atgimusiu, jo paliestu gyvenimu, kuriam matytusi jo išpaustos pėdos... Ne tam, kad Dievas keltų, bet kad žmonės prisikeltų.

***

Ne, aš nepažįstu Tavęs. Mano siela paišyte paišė tūkstančius Tavųjų paveikslų ir aš galvot sugalvojau Tau tūkstančius vardų. Deja, menu — Tavęs nebuvo nei vienam iš tu paveikslu, nei vienam iš tų vardų. Netgi pats švelniausias ir pats mieliausias iš tų visų vardų — šventasis "Tu" — kuriuo išmokau kalbinti Tave — visgi ir tas buvo dar per silpnas ir nepajėgus, tuščias ir drungnas... Dar per anksti. Kada Tu pats pakilsi iš tamsios srovės...?

— Peter Lippert, S. J.

Jėzuitų Ordino generolas tėv. Pedro Arrupe ir tėv. Bruno Markaitis.

ISTORINĖS SVARBOS JĖZUITŲ SUVAŽIAVIMAS

Interviu su Jėzuitų Ordino generalinėje kongregacijoje dalyvavusiu lietuvių jėzuitų išėivijoje vyresniuoju tėv. Bruno Markaičiu, S. J.

KLAUSIMAS: Kada ir kokiais tikslais yra šaukiamos Jėzuitų Ordino generalinės kongregacijos?

TĖVAS MARKAITIS: Paprastai generalinės kongregacijos šaukiamos. Ordino generolui mirus, naujam tėvui generolui išrinkti. Tai pagrindinis tikslas; tačiau jos taip pat šaukiamos svarbiesiems viso Ordino reikalams svarstyti. Tokios kongregacijos įvyksta maždaug kas dvylika metų. Maždaug kas šeši metai šaukiamos taip vadinamos "prokuratorių kongregacijos", kuriose dalyvauja ne pareigūnai, bet eiliniai Ordino atstovai. Jie sprendžia, ar jau atėjęs laikas šaukti generalinę kongregaciją.

Dabartinę kongregaciją dviejose sesijose iššaukė dvi priežastys — tėvo generolo Janssens mirtis ir Vatikano II Susirinkimas.

Kadangi kongregacija buvo paskelbta prieš šešis mėnesius, tai buvo proga pasisakyti tiek atskiriems asmenims, tiek bendruomenėms apie problemas, kurios jiems atrodė spręstinos dabar, neatidėliotina.

KLAUSIMAS: Kaip vyko generalinės kongregacijos darbas?

TĖVAS MARKAITIS: Į Romoje vykusia generalinę kongregaciją atvažiavo 225 asmenys, kurie atstovavo 36,000 Ordino vyrų. Kongregacija vyko dviejose sesijose – 1965 ir 1966 metais. Pačioje pradžioje išrinktas naujas tėvas generolas – baskų kilmės tėv. Pedro Arrupe, paskutiniu metu buvęs Japonijos Provincijos galva. Jau prieš tėvo generolo išrinkimą buvo aišku, kad šioji kongregacija bus skirtinga nuo kitų, kadangi ji buvo II Vatikano Suvažiavimo šešėlyje. Girdėjosi balsų ir nuomonių, kurių dar prieš penkis metus nebūtų buvę įmanoma užgirsti. Kai kurie iš jėzuitų ekspertų, dalyvavusių Suvažiavime, taip pat dalyvavo ir kongregacijoje, kaip Hirschmann, Smulders, Fransen, Ochagavia ir kt. Jie atnešė tam tikrą naujumą, II Vatikano Suvažiavimo pulsą ir globalinių problemų pajutimą. Kitas aspektas: nevienam delegatui atrodė, kad Tridentino era pasibaigė, kad prasideda nauji laikai. Nebuvo aišku, ką reikėtų daryti, tačiau buvo matyti, kad šiuo metu, kai demokratija viena ar kita forma valdo didesnę pasaulio dalį, tuo tarpu vienuolynų organizacija dar tebėra gerokai feodališka. Nevienam delegatui atrodė, kad ir mūsų Ordino struktūra turėtų būti demokratiškesnė. Tokiu būdu, pavyzdžiui, ir tėvo generolo kadencija neturėtų būti visam amžiui, bet gal ji turėtų būti apribota. Šis klausimas buvo net penkias dienas diskutuojamas iš visų pusių.

Kongregacijos dalyvių Romoje jau laukė du tūkstančiai įvairių pasiūlymų, kurie buvo gauti iš atskirų Ordino narių ar jo vienetų. Šie 2000 pasiūlymų buvo suskirstyti į šešias grupes: 1) Ordino valdžia ir valdymas, 2) apaštalavimo darbai, 3) studijos ir narių formavimas, 4) dvasinis gyvenimas, 5) Ordino konstitucijos, 6) jo misija šių dienų pasaulyje. Kiekvienai sričiai buvo skirta komisijos. Šios gi savo ruožtu buvo padalintos į 30 subkomisijų. Pavyzdžiui, aš pirmojoje sesijoje buvau socialinio apaštala-

vimo ir modernių komunikacijos priemonių subkomisijoje, tos sesijos gale dalyvavau rezidencijų subkomisijoje; antrojoje gi sesijoje teko vadovauti subkomisijai menų klausimu.

Subkomisijų pagrindinis darbas – paruošti siūlymus svarstymui pačioje kongregacijoje ir suredaguoti dekretus, kurias pilnates posėdžiai svarstytų ir eventualiai priimtų. Darbas buvo gana įtemptas. Išklausiau apie 1900 kalbų, o balsavau virš 1200 kartų. Išvažiudamas palikau sunaikinimui dviejų pėdų aukščio popieriaus krūvą su įvairiomis pasiūlymų ir dekretų redakcijomis.

Pirmojoje sesijoje darbą trukdė ir pasenusios taisyklės – pilnates sesijoje visos kalbos turėjo būti lotyniškai. Kiekvienas kalbėtojas gaudavo po dešimtį minučių laiko. Vykdavo dažni pasikartojimai. Svarstymų tempas buvo labai lėtas. Prie viso to dar prisidėjo ir faktas, kad II Vatikano Suvažiavimas dar nebuvo pasibaigęs – nebuvo galima turėti ir jo nutarimų bendro vaizdo.

Antrojoje sesijoje svarstymai vyko pagreintu tempu. Kalbėtojų laikas buvo ribojamas iki 7 bei 5 minučių. Nebuvo leidžiami pasikartojimai. Buvo eksperimentuojama su simultaninio vertimo sistema į anglų, prancūzų, ispanų ir italų kalbas. Įvesta ir truputis anglosaksiškos parlamentarinės procedūros, kas irgi pagreitino svarstymų tempą.

KLAUSIMAS: Kaip apibūdintumėte kongregacijos dalyvių nuotaiką?

TĖVAS MARKAITIS: Nors pirmosios sesijos metu Vatikano II Suvažiavimas buvo dar nepasibaigęs, kongregacijoje jau buvo jaučiama nauja atmosfera, naujos idėjos, naujas priėjimas prie problemų. Delegatų dauguma neturėjo jokio noro analizuoti detales, smulkintis, bet tuojau eiti prie svarbiausių dalykų. Pats II Vatikano Suvažiavimas davė pavyzdį, kad reikia drąsiai svarstyti, pervertinti ir interpretuoti pagrindinius klausimus ir problemas naujuose laikuose. Nenuostabu, kad visa eilė delegatų atvažiavo nusistatę prieš cenzūras, tradicinį nelankstumą ir norėjo tuojau pat ieškoti atsakymo toms sunkenybėms, kurios slėgė visų mūsų pečius. Kongregacija jokių varžtų sau neužsidėjo. Platforma buvo atvira visoms svarbioms problemoms.

Kongregacija buvo miniatūrinis Bažnyčios Suvažiavimas. Svarstomos problemos irgi beveik tos pačios. Dalyvių tarpe jautėsi amžiaus skirtumų — buvo jaunų delegatų, neturinčių 40 metų, buvo ir delegatų 70 su viršum metų amžiaus. Atstovai iš įvairių tautų, kultūrų, rasių. Kiekvienas iš jų atsinešė savo pažiūras, lengvumą ar sunkenybes kai kurias problemas suprasti. Aiškiai matėsi skirtumai tarp lotynų ir anglosaksų, tarp Rytų ir Vakarų, tarp civilizuočių ir atsilikusių kraštų. Tie skirtumai buvo realūs. Su jais reikėjo skaitytis, reikėjo išmokti su jais gyventi. Teko prieit prie išvados, kad šimtaprocentinio sprendimo šioje žemėje nėra, kad kompromisas yra būtinybė ten, kur nuomonės diametraliai skiriasi. Organiškai ir savaimė susidarė panašiai galvojančiųjų grupės, tačiau organizuočių bloku kongregacijoje nebuvo.

KLAUSIMAS: Gal galėtumėte duoti pavyzdį, kaip skamba kongregacijos priimti dekretai? Jūs vadovavote menų subkomisijai. Gal galėtumėte papasakoti apie šį dekretą?

TĖVAS MARKAITIS: Mūsų Ordinas prieš panaikinimą, prieš 1773 m., turėjo nepaprastai plačią ir stiprią meninę ir kultūrinę tradiciją. Ordinas reiškėsi visuose menuose: teatre, architektūroje, muzikoje, skulptūroje, tapyboje, poezijoje, literatūroje. Mes turėjome net kelis brolius, kurie vargonus statydavo. Truko penkiasdešimt metų, kol Ordinas atsistatė. Ir tada jis neišvengė buržuazinės pažiūros į menus, būk tai, kad jie yra tikrai pramogai, turtingų žmonių privilegija. Jei esi turtingas, gali pasikviesti menininkus, kurie išdekoruos tavo namus, paveikslų pritapys, skulptūrų pridarys, tave muzika palinksmins. Tada atrodė, kad menai Ordinui nenaudingi, ir menininkas jame nepageidaujamas. Bet šiandien, kai menai siekia plačias mases, turime prisiminti, kad žmogus dažnai yra labiau paveikiamas meno, negu filosofinių argumentų. Mes šiandien vėl matom, kokį nepaprastą vaidmenį menai vaidina žmonių bendruomenėje. Ir todėl kongregacija, matydama šiuos naujų laikų ženklus, nepaprastą menų svarbą šių dienų gyvenime, kaip tik akcentuoja faktą, kad Bažnyčia ir mūsų Ordinas remia menus, jais mielai naudojasi ir pripažįsta, kad

menai yra puildos vertybės savyje. Ir nebūtina, kad menai tarnautų kokiam nors tikslui. Todėl mes pabrėžiam menų vertę, norim, kad ypatingai jauni jėzuitai turėtų progą susipažinti su menais, išgyti estetinį pajautimą, geresnį menų supratimą, ir kad tie, kurie turi talentus menui, gautų progos juos išvystyti, juos įjungti į Ordino gyvenimą, į savo kunigišką veiklą, ypatingai misijose. Taip pat pageidaujama, kad jėzuitai menininkai turėtų progų susitikti, bendradarbiauti.

KLAUSIMAS: Kokios pagrindinės kongregacijos svarstymų išdavos?

TĖVAS MARKAITIS: Visi nutarimai, aišku, liečia Ordino vidaus gyvenimą. Nutarta, kad generolas teberenkamas visam amžiui. Tačiau jei jis pareigų negalėtų eiti, sudaryta galimybės jam atsistatyti ar būti pakviestam atsistatyti. Taip pat pastebėta, kad Ordino gyvenime reikia griežčiau atskirti valdymą nuo administracijos: tai reiškia, kad centrinė Ordino valdžia daugiau rūpinsis bendrų gairių nustatymu ir žiūrės, kad jos būtų provincijų vykdomos. Pabrėžiama decentralizacija — administracinis darbas mažiau vyks centre, o daugiau provincijose. Generolui išrenkami keturi pagrindiniai patarėjai — generaliniai asistentai, kurie jam asmeniškai padės valdyme. Taip pat palikti vienuolika regionalinių asistentų, kurie bus tėvo generolo burna, akys ir ausys — jie bus ryšys tarp tėvo generolo ir provincijų, suburtų asistencijose.

Bendram vaizdui perbėgsiu per priimtus dekretus. Pirmasis yra apie šiandieninę Ordino misiją, antras apie mūsų įstatymų atnaujinimą ir pritaikymą dabartinei situacijai; mūsų misija sąryšyje su ateizmu, mūsų konstitucijos, vidinė Ordino struktūra, narių formavimas, diakonatas, broliai, malda, studijos, darbų atrinkimas, mokslinis darbas, menai, misijos, ekumenizmas, socialinis apaštalavimas, komunikacijos priemonės, bendradarbiavimas su pasauliečiais ir t. t.

Kai kurie žmonės nuvažiuoja į savaitės konvenciją ir grįžta pavargę. Šios gi sesijos reikė po dešimtį įtempto darbo savaitių. Man, kaip jėzuitui, ši kongregacija buvo vienas pačių reikšmingiausių gyvenimo įvykių. Mačiau labai gabių žmonių, daug

nuveikusių, plačiai žinomų, stipriai pasi-
šventusių, giliai subrendusių, plačiai žino-
mų, apdovanotų nepaprasta išmintimi. Ma-
čiau žmogaus prigimtį iš arčiau, su jos įky-
riu lėtumu, nepaslankumu, baime rizikuoti,
užsidengiant stoisiko protingumo saugia
skraiste. Bet taip pat mačiau didį idealiz-
mą, entuziazmą, ugingą norą burtis svar-
biems, toli siekiantiems darbams.

KLAUSIMAS: Suvažiavimo pabaigoje
popiežiaus pasakyta kalba spaudos plačiai
buvo apibūdinta kaip jėzuitų išbarimas. Jūs
girdėjote tą kalbą savo ausimis. Kokį įspūdį
ji jums paliko?

TĖVAS MARKAITIS: Visų delegatų įspū-
dis apie popiežiaus kalbą buvo, kad tai bu-
vo viena iš gražiausių kalbų bet kada pasa-
kytų jėzuitams. Šv. Tėvas kreipėsi į mus,
kaip tėvas į savo sūnus. Jis nenorėjo barti.

nudrąsinti, bet geidė atkreipti mūsų dėmesį
į tai, ką Bažnyčia mums reiškia, ko ji iš mū-
sų laukia. Šv. Tėvas turėjo progos susipa-
žinti su tuo, ką kongregacija nutarė, ir mie-
lai mūsų nutarimams pritarė. Kalba buvo
nepaprastai šilta, ir keletą kartų mes visi
pajutom tam tikrą susijaudinimą, tam tikrą
šiltą emociją ir dėkingumą, kad jis mums
parodė tokį dėmesį, kad į mus tokį pasiti-
kėjimą sudeda ir kad jo lūpomis Bažnyčia
mums sako, kad ji ir toliau nori mūsų pa-
galbos ir tikisi, kad ateityje šios kongrega-
cijos nutarimų dvasioje dar reikšmingiau
galėsime pasidarbuoti jos naudai.

Kas buvo spaudoje, neatitinka tikreny-
bei. Pamatę italų ir kitų kraštų laikraščius,
negalėjome suprasti, kas vertė tuos žmones
taip iškreipti šv. Tėvo kalbą.

(Tęsinys sekančiame numeryje)

BENDRADARBIAVĘ "LAISKUOSE LIETUVIAMS" 1966 METAIS: Rašytu žo-
džiu: Motina M., Aloyza, Pranyš Alšėnas, Danutė Augienė, Balys Auginas,
prel. Audrys Bačkis, Vytautas Bagdonavičius, M.I.C., prel. Vytautas Balčiū-
nas, Albinas Baranauskas, prof. dr. Vytautas Bieliauskas, Vitalija Bogutaitė,
Kazys Bradūnas, vysk. Pranas Brazys, M.I.C., vysk. Vincentas Brizgys, Kor-
nelijus Bučmys, O.F.M., Kęstutis Butkus, O.F.M., kun. dr. Valdemaras Cuku-
ras, kun. Vingaudas Damijonaitis, kun. Povilas Dilys, Leokadija Gailiušienė,
Eugenius Gerulis, Aušra Gylytė, kun. Alfonsas Grauslys, Lilė Gražulienė,
Kotrina Grigaitytė, Jeronimas Ignatonis, Gintarė Ivaškienė, kun. dr. Feliksas
Jucevičius, Viktorė Jurgaitytė, sesuo M. Jurgita, Alfonsas Jurskis, Vytautas
Kasniūnas, Algimantas Kezys, S.J., Vaclovas Kleiza, Romas Kriaučiūnas,
Bronius Krokys, Mečys Landas, dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė,
Dalė Lukienė, Bruno Markaitis, S. J., Birutė Mažeikienė, Jonas Medušauskas,
Leonas Meškauskas, Antanas Nakas, kun. Kazimieras Pugevičius, Vincentas
Pupinis, S. J., Vladas Ramojus, Rūta Rastonytė, Pranas Razminas, Alė Rūta,
Danguolė Sadūnaitė-Sealey, Antanas Saulaitis, S. J., Stasė Semėnienė, Vla-
das Šlaitas, Viktorija Smaižienė, Jonas Šulcas, Anicetas Tamošaitis, S. J., kun.
Ansas Trakis, Kęstutis Trimakas, S. J., Leonas Urbonas, Juozas Vaišnys, S. J.,
kun. Vincas Valkavičius, Zuzana Vanagaitė, Juozas Venckus, S. J., kun. Vy-
tautas Zakaras, kun. Kęstutis Žemaitis, kun. Algimantas Žilinskas.

Dailės darbai: Birutė Bulotaitė, Kristina Bulotaitė, Dalia Kolbaitė, J. Grabo-
šas, R. Juknevičius, Algirdas Kurauskas, R. Laniauskas, Juozas Mieluilis, An-
tanas Nakas, D. Paulionis, R. Renkauskaitė, Zita Sodeikienė, Algirdas Trin-
kūnas, Leonas Urbonas, A. M. Vakterytė, Giedrė Žumbakienė. Fotografijomis:
Algimantas Kezys, S. J., Gediminas Naujokaitis, V. Noreika ir Vytas Valaitis.

SESUO M. JURGITA

VAIKYSTĖ

Šiltos vagos žada šiltą rupią duoną.
Alkani nykštukai buria, stebi, laukia
pirmo derliaus
pirmos varpos
kašnio duonos.

Darbo dainos aidi saulei besileidžiant.
Dar paliksim ir palauksim.
Tik nykštukai
buria, stebi, saugo
pirmos varpos
stebuklingą grūdą.

TIKĖJIMAS

Bedugnės tekančios srove,
bedugnės verkiančios srove...

Beribė pilnatis
sidabro skaistume
ir deimanto skausme
ir deimanto nelūžtančiam skausme...

Amžini vandenys
krioklių netilstančiam aide.
Neperskelta ola
negestančia liepsna
sužibus
manoj širdyj.

Sesers M. Jurgitos (Saulaitytės) gilios minties lyrikos puokštės buvo atspausdintos lietuvių ir amerikiečių periodinėje spaudoje. 1966 m. "L. L." straipsnių konkurse ji laimėjo pirmąją vietą.

NEAPYKANTA

Juodos mintys
juodų sapnų supintos...

Juodas žmogaus teismas
juodom raidėm paskelbtas
ir juodas mano žvilgsnis
juodon naktin prabilęs:

O Viešpatie,
kada prašvis?

LAUKIANT

O jeigu kada nors tamsi naktis nebepabus
ir sapnas nebelies rasos lašų,
ar Tu sugrįši pumpurą atskleisti,
ar Tu praeisi raminančiu lietum?

DIDŽIOJI MEILĖ

12 - Meilė gyvenimo ir literatūros šviesoje

ALFONSAS GRAUSLYS

H. Balzakas yra pasakęs, kad, kaip tobuli meno kūriniai, taip ir giliausi meilės jausmai yra retenybė. Šalia šitokios meilės tėra tik apskaičiavimai, praeinantys susijaudinimai, verti paniekos, kaip ir viskas, kas yra maža. Tuo rašytojas pasisako už labai gilią meilę, kuri, tartum kalnų viršūnė, siekia debesis ir kurios nepalyginsi su eilinais daugumos jausmais. Tai didžioji meilė.

Niekas iš gyvenimą pažįstančiųjų neginčys, kad meilė meilei nelygi, kad įvairios poros skirtingai meilę išgyvena ir kad todėl savo išgyvenimų intensyvumu ir gilumu yra įvairių meilės rūšių. Nesustodami ilgiau prie visos eilės kūno ir dvasios išgyvenimų meilės įtampos laipsnių (pagal kuriuos būtų galima meilę rūšiuoti), tik suminėsim tris to jausmo pasireiškimus, kurie vadinami meilės vardu: meilė – apsigavimas, tikroji meilė ir didžioji meilė. Meilės apsigavimu arba netikrąja meile vadiname tuos labai skaitlingus atvejus, kai tik geidžiama, o nemylima; kur, kūnui balsiai kalbant, dvasios balso negirdima, nes, dvasiai tylint, jos ir girdėti negalima. Pats gyvenimas skelbia, kad meilės apsigavimų yra daug, nes daug jaunų moterysčių labai greitai suirsta, tuo įrodydamos, kad jos nebuvo pagrįstos abipuse tikra meile. Tikroji meilė, tasai natūralus moterystės pagrindas, irgi per greit atvėsta, nes moterystėj dažnai apsileidžiama ir per mažai rūpinamasi tą meilę ugdyti ir išlaikyti.

Tokių porų meilę nekartą aptemdo ir tas faktas, kad žmona, tapusi našle, ar vyras, tapęs našliu, per greitai pamiršta buvusią

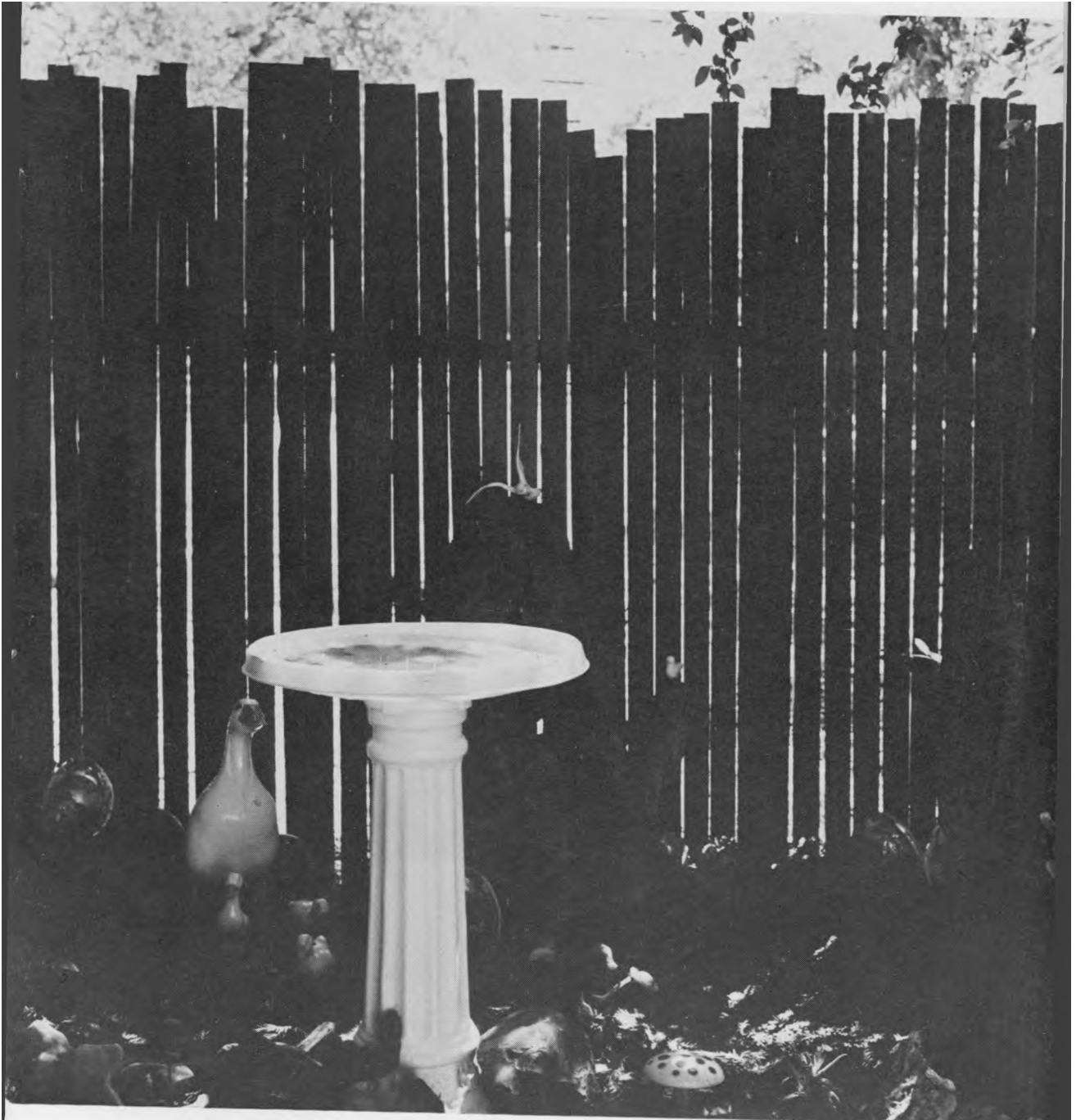
meilę ir tuoj sudaro kitą moterystę. Dar neseniai psichologai yra tvirtinę, kad tikroji meilė tegali gimti vieną sykį gyvenime (šiandien sakoma, kad du, tris sykius). Taip pat pirmieji krikščionybės amžiai nepalančiai žiūrėjo į antrąsias vedybas (gal būt, jų meilės tikrumu netikėdami). Tokie įsitikinimai ir pažvalgos negali bent dalinai neaptemdyti kai kurių porų meilės tikrumo. Iš viso dažni, daug sykių vykstantys, meilės objektų keitimai kelia įtarimą, kad buvusios meilės nebuvo tikros, o vien tik paprasti susižavėjimai.

Tokių visų meilės pasireiškimų tarpe išsiskiria didžioji meilė, kuri, pasakų žodžiais tariant, tartum milžinas pasijunta liliputų tarpe. Kalbėti tad apie didžiąją meilę, kaip apie labai įdomų reiškinį žmonių dvasios pasaulyje, tikrai verta. Susipažinti su tokios meilės išgyvenimais net ir reikalinga, nes, kaip aštrios regulos atgailos vienuolynai ar pavieniai asketai savo pavyzdžiu stiprina silpnus ir svyruojančius tikinčiuosius jų doroviniame gyvenime, taip ir didžioji meilė ragina mus savo meilę ugdyti, kilninti ir gilinti.

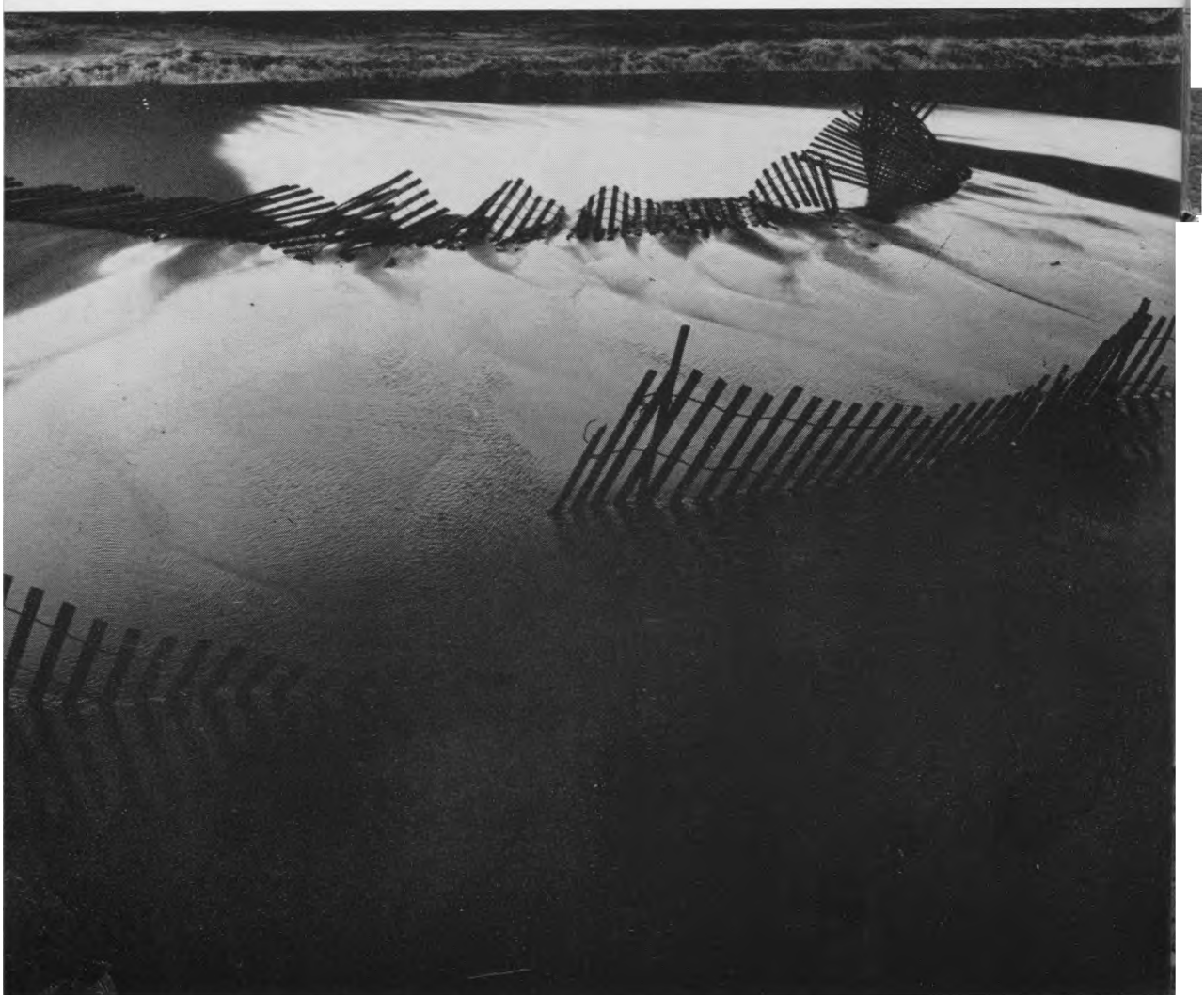
KAS YRA DIDŽIOJI MEILĖ?

Didžiosios meilės ypatybės, ją skiriančios nuo kitų meilės rūšių, yra sekančios:

1. didelė dvasinio prado persvara; kartais tokia meilė tepasireiškia vien dvasingumu;
2. didelė ištvermė ir pastovumas, kuris padvelkia amžinybe;
3. idealizavimas ir net dievinimas mylimo asmens;
4. ypatinga

Užtvara dažnai saugoja plastikines antis.

Bangos pradrėskia ribas

ir audros žmogaus širdį. -

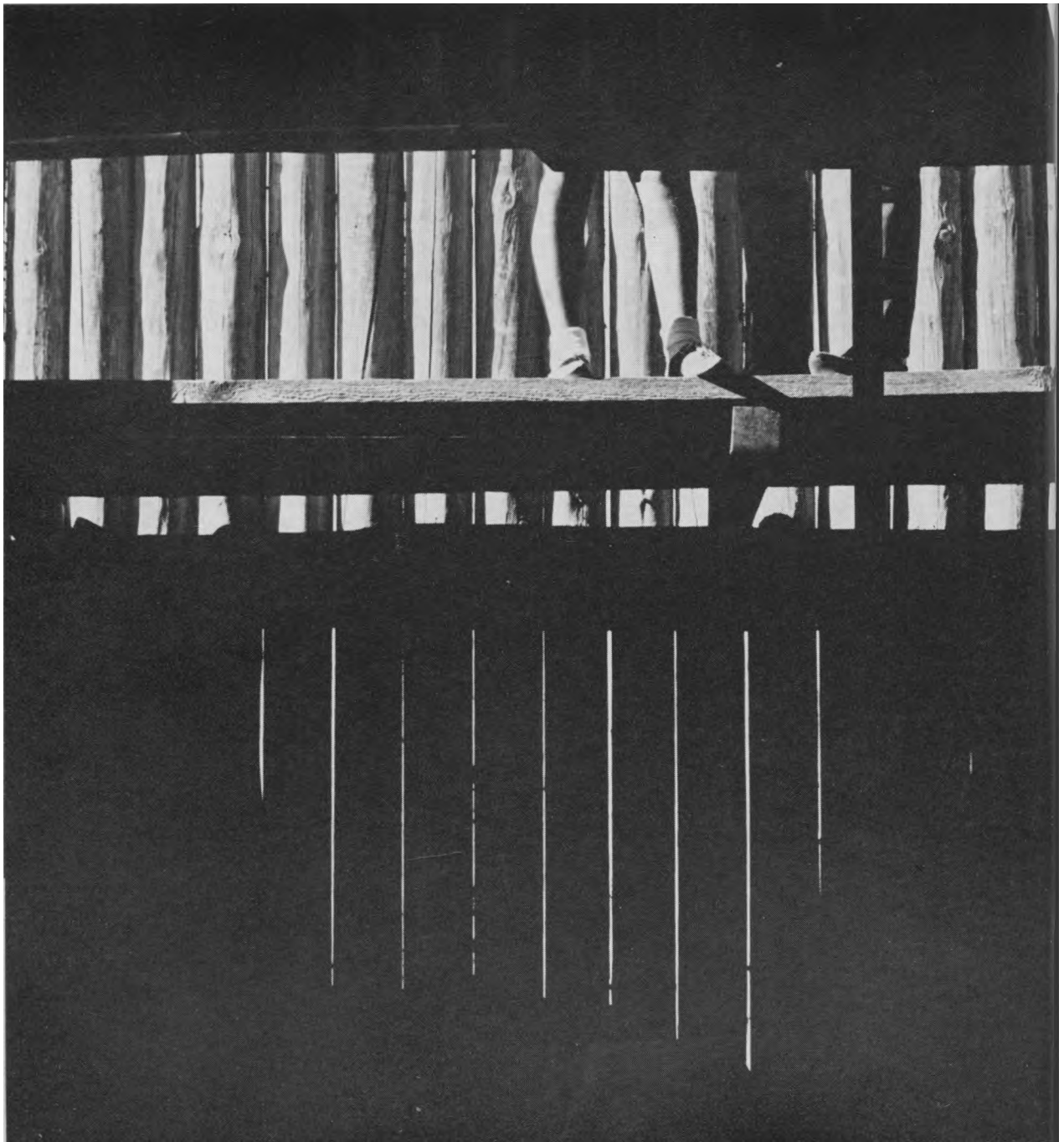
Kartumui spraga ar meilei išlieti?

Sniegas anapus tvoros

retai bepastebimas.

Jauni, kol uztvaras lipam.

meilės partnerių ištikimybė vienas kitam, nes tokia meilė sėkmingiausiai įsikiopia prieš įvairias pagundas ir meilės nukrypimus; 5. heroškumas, nes didžioji meilė laikosi didelių aukų kaina; 6. tragiškumas, nes tokiai meilei kelią pastoja beveik nenugalimos kliūtys.

Kiekvieną tų ypatybių truputį paryškindami, turime dar apie kiekvieną jų kai ką papaiškinti. Didžioji meilė yra, kaip paminėjome, dvasingiausia meilė, nes gyvenimas yra parodęs, kad daugelis tokių meilės porų, nepalankių aplinkybių kliudomos, suėiti moterystėn negalėjo, buvo vien platoniškos, o tačiau, nenutrūkdamos, laikėsi vien dvasingumu. Eilinė kad ir tikra meilė, paprastai šitokio bandymo ilgesnį laiką neatlaikydama, užgęsta.

Didžioji meilė yra pastovi, tverminga ir amžina ir tai ta prasme, kad jos užtenka visam žmogaus gyvenimui; dar daugiau, žmogaus gyvenimas jos neišsemia, ir ji svažoja apie savo meilės pratęsimą antgamtinėje amžinybėje. Todėl didžiosios meilės paliestas asmuo, tos meilės partneriui mirus, negali net pagalvoti apie kitas vedybas. Jis pasilieka ištikimas savo meilei iki savo mirties. Jei šiaip eilinėje meilėje laikas dirba besimylinčiųjų nenaudai, tai didžioje meilėje labai dažnai laikas meilę gilia ir stiprina, tartum apčiuopiamai parodydamas jos amžiną tęstinumą.

Nors kiekvienoje tikroje meilėje, ar net paprastame susižavėjime yra mylimo asmens idealizavimo, tačiau didžiosios meilės idealizavimas virsta net dievinimu. Jei šiaip meilės idealizavimas dažniausiai pasibaižia vedybomis, niekada per didelio laipsnio nepasiekdamas, tai didžioje meilėje, kad ir tokių partnerių vedyboms įvykus, jų meilė, kaip rodo gyvenimas, nevulgarėja ir nekasdienėja.

Didžiosios meilės dalyviai nepajudinamai ir nedrumsčiamai yra vienas kitam ištikimi, nes jų didelės meilės saulės šviesoje aptemsta ir lieka nepastebimos kitų besiveržiančių pašalinių jausmų žvaigždės. Ne apie ką kitą, kaip tik apie šitą meilę ir jos ypatybę rašė N. Mazalaitė: "Tai tos apdai nuotos meilės tokios retos, išrinktos iš am-

žių, kai žmogus netenka išrinktojo, tačiau visada lieka ištikimas. Meilė yra tokia gili, kad negali išgerti jos per viso gyvenimo kaitras ir joks kitas vanduo nevilioja" ("Saulės takas").

SESUO M. JURGITA

MEILĖ

Ugninga saulė Tavo akių rudume.
Ištirpsta kartūs aptemdyti ledai
ir atsileidžia juodai sustingęs gruodas.

Aš vėl gyvensiu.

Rytuose pakilus saulė vakaruose skęsta.
Nebestings atbudinti gelmės šaltiniai,
nebešals Tau atiduota žemė.

Pavasaris Tavo akių skaistume.

Didžioji meilė yra herojiška, nes jai išlaikyti, objektyviai kalbant, reikia didelių aukų, nors, subjektyviai imant, tos aukos dažniausiai būna malonios. Tokioje meilėje, kaip sakoma, viskas statoma ant kortos, nebijoma ir didžiausių aukų ir todėl jokie pašaliniai veiksniai, kaip turtas, garbė ar kas kita, neturi joje lemiamo vaidmens. Ši meilė gyvena ir minta pati savimi. Visi medžiaginiai ar kiti išskaičiavimai paminami po kojų, jei jie nesutaikomi su meile. Moteris tad gali atsisakyti karaliaus rankos ir ištekti už visiško beturčio, net invalido, kai didžioji meilė nužengia į jos širdį. Ir jei ji tokią meilę išlaiko daug metų, ar galima abejoti, kad jos meilė tikrai buvo didžioji? Vyras, tokios meilės apimtas, gali taip pat atsisakyti galimos pilnos artimybės su turtinga gražuoje, kad galėtų mylėti ir būti mylimas paprastos mergaitės, nors ir būtų kliūčių jiems drauge gyventi ir būti.

Pamatęs panašios meilės herojiškumą, vienas iš vokiečių rašytojo G. Hauptmanno romano personažų nusilenkė prieš didžiąją meilę. Tame romane vaizduojamas toks pasikalbėjimas: "Ką tu darytumei, paklausiau aš savo sužieduotinės, jei aš be tos mergai-

tės daugiau negalėčiau būti? — Aš ją dėl tavęs pamilčiau taip pat, kaip tu — atsakė ji. Aš niekada savo gyvenime nežvelgiau giliau ir su didesniu nustebimu bei susijaudinimu į meilės stebuklą, kaip tada" ("Buch der Leidenschaft").

Didžioji meilė yra tragiška, nes kiekvienas herojiškumas daugiau ar mažiau yra tragiškas. Ji yra tragiška, kai didžiąja meile vienpusiškai liepsnojama, kai tuo tarpu kita pusė nemyli ar net nežino apie vienpusiškai ją mylinčiojo meilę. Gal dar yra tragiškesnė ta pradžioje buvusi, regis, abipusė meilė, kai, antrosios meilei žuvus ar ją paniekinus, pirmoji, kad ir baisias kančias kentėdama, ir toliau myli. Didžioji meilė yra tragiška kad ir ta prasme, kad tos meilės poros dėl įvairių kliūčių negali sudaryti moterystės. Ji tragiška dar ir dėl to, kad dažniausiai joje yra daugiau kančios, negu didelėje meilėje, nes didžioji meilė būna beviltiškesnė.

Iš to, kas čia pasakyta, jau užtenkamai yra paaiškėję, kad didžioji meilė nėra tas pats, kaip didelė ir tikra meilė, galinti kuria nors didžiosios meilės ypatybe padvelkti. Nereikia taip pat maišyti didžiosios meilės su didele aistra, nes aistra kurio nors asmens atžvilgiu gali ir be meilės pasireikšti. Dar daugiau: būna porų, kurių dalyviai, vienas kito nekėsdami ir niekindami, gali jausti vienas kitam kūno aistrą. Be to, net didelė aistra tveria, nepalyginti, trumpiau negu meilė ir, netenkinama, ji greitai tampa neištikima.

DIDŽIOJI MEILĖ RETA IR DIDINGA

Mūsų taip neromantiškais ir taip romantiškumui nepalankiais laikais didžioji meilė yra labai reta ir net nesuprantama. Iš viso, niekada ji nebuvo dažna. Didžiosios meilės porų teatsiranda tik viena kita milijonų porų tarpe. Šimtmečiais reikia laukti jų atsiradimo.

Didžioji meilė yra nepaprasta meilė; tai meilės stebuklas, o stebuklai įvyksta retai. "Kartais žemėje įvyksta tasai stebuklas, kurio vardas yra didžioji meilė" (P. Aguevant Prancūzų Akademijos premijuotame kūrinyje "La Tour d'Ivoire"). Maža asmenų tai meilei pribrendusių. Kaip būna proto, meno genijų, taip ir čia reikia širdies, mei-

lės genijų, kad didžiąja meile mylėtų. Tos meilės retumas dar aiškėja iš to, kad čia reikia ne vieno asmens, bet dviejų likiminio susitikimo, dviejų asmenų savotiškai giminingų, vienodai pribrendusių, panašios jausmo įtampos, tokios širdies, kuri į kitos širdies balsą nefalsifikuotu aidu atsilieptų, kad abipusė didžioji meilė gimtų jų širdyse.

SESUO M. JURGITA

VILTIS

Bangos verčia gintarą
pralaužti žemę,
akmens aptemdytuos keliuos
praskelti taką;
pirmuoju pėdsaku uždegti aušrą,
skaisčiuoju žvilgesiu atmušti dangų
ir ramią rudens saulę
širdy sukaupti.

Didžioji meilė — tai tartum nežemiška meilė, tartum legenda ar pasaka. Atrodo, kad taip jausti, kaip jaučia didžiosios meilės pateptieji tebuvo galima tik prieš nusidedant pirmiesiems žmonėms. Gal tad panašiai galvodamas, kažkas yra paklauses: "Kas dar gali mylėti tokia meile, kokia ji krinta iš dangaus?" Šiais žodžiais gal norėjo klausėjas įtaigoti, kad didžioji meilė yra reta Dievo malonės dovana. Tad didžios, pastovios ir tai vien dvasinės meilės valdomi yra lyg tam tikri meilės šventieji.

Didžiosios meilės retumą ir didingumą pagerbdami, menininkai ir meilę vertinantys žmonės praėjusiais amžiais ir dar netolimoje praeityje, keliaudami tartum maldininkai, lankydavo tokią meilę primenančias vietas. Prisiminkime lenkų poetės M. Konopnickos (mirė 1910) eilėraštį "Veronoje", kur autorė pasisako "keliaujanti prie meilės altoriaus", t. y. prie Šekspyro tragedijoje "Romeo ir Julija" vaizduojamos didžiosios meilės dalyvės Julijos kapo italų Veronoje. Poetė pasisako jautusi tenai ore pasklidusį bučinių šnarėjimą ir sklindantį ore vėjelį, vis pakartotinai dejuojantį: O Giulia!

Tos meilės didingumui nusilenkė ir kitas didelio talento vokiečių poetas J. C. F. Hoelderlin (mirė 1843) ir pats mylėjęs didžiąja abipuse meile, kad ir tragiškai ir beviltiškai. Savo laisvo eiliavimo kūrinyje "Hyperion" jis išsako savo meilę Diotimai ir savo baisų skausmą bei klajojimą jai mirus. Gyvendamas dar trisdešimt su viršum metų po jos mirties, poetas tik vegetuoja tarp šviesos ir tamsos, pusiau pakrikęs, o vėliau kad ir visiško psichinio pakrikimo stovyje minimam kūrinyje garbindamas skaudžią meilės didybę: "Kas yra šimtmečiai prieš tą akimirką, kai dvi būtybės viena kitą nujaučia ir priartėja?... kas yra visa tai, ką tūkstančiais metų žmonės darė ir galvojo, prieš vieną meilės akimirką?... Kol tik šviečia saulė ir Diotima, nėra man jokios nakties". Tokios rūšies kad ir didžiosios meilės vertinimas mums nėra įprastas, nes mes skaitomės tik su faktais ir įvykiais. Tačiau tam, kuris Evangelijos šviesoje supranta didelę sprendžiamąją minčių vertę doroviniame gyvenime, nebus per daug nuostabu, kai neiįprastu mastu ir žodžiais vertinamas jausmų pasaulis.

DIDŽIOJI MEILĖ KRIKŠČIONYBĖS ŠVIESOJE

Vertindami didžiąją meilę krikščionišku mastu, pirmiausia turime pasisakyti, kad čia mes jos nelaikome visais atžvilgiais siektinu idealu. Didžioji meilė viena kitai nelygi. Vienoje jų gali būti vertingų, sukrikščioninamų ir net krikščioniškų pradų, kai tuo tarpu kitoje priartėjama prie neigiamų pagoniškų jausmų. Nėra abejonės, kad abipusis didžiosios meilės partnerių dievinimas, turįs polinkio virsti savotiška religija, nesiderina su dekalogo įsakymu: "Neturėk kitų dievų, kaip tik mane vieną". Čia pabrėžiame, kad labai didelė meilė nekartą taip užpildo visą gyvenimą, kad jokiems kitiems dvasiniams reikalams ir rūpesčiams nebelineka vietos nei laiko. Tokia meilė nori virsti vieninteliu gyvenimo turiniu bei jo įprasminimu, o kai tvarinys tvariniui pasidaro viskuo, tada Tvėrėjas atpuola.

Didžioji ir šiaip didelė meilė turi dar kitą pavojingą polinkį, būtent, didele meile pateisinti bet kurį priešdorinį nepateisinamą

elgesį. Atrodo, kad tartum jų pasąmonėn būtų įstrigęs įsitikinimas, kad mylintiems galioja kiti, tik jiems skiriami, doroviniai dėsniai. Tuo tarpu čia nepamirština, kad, eretinei meilei susidūrus su Kristaus mums skelbiama ir mus įpareigojančia Dievo ir artimo meile, tai paskutinei dvigubai meilei priklauso pirmenybė.

Padarius tas dvi kritiškas pastabas, skirtas didžiąjai ir šiaip didelei meilei apskritai, reikia į kiekvieną tokios meilės atvejį (o jų yra keletas) atskirai pažvelgti.

Didžioji abipusė meilė tarp nesurištų aukštesniais įsipareigojimais asmenų, nepažeidžiant artimo meilės teisėtai ta meile suinteresuotiems tretiesiems, virstanti moteryste, yra tvarkoje. Tačiau tokia pora neturėtų pamiršti, kad yra aukštesnių antgamtinių dvasios dėsnių, kurių vedusieji neturi keisti, bet kuriems jie tegali tik nusi-lenkti.

Didžioji kad ir abipusė meilė tarp nevedusių asmenų neturi būti dirbtinai didinama, nes ji gali virsti jiems abiem tragiškai skaudžia, o, kas svarbiausia, užstoti jiems kelią į Dievą.

Vienpusiškai didžioji meilė laisvam ar nelaisvam asmeniui yra tragedija bei kančia. Jei tokia meilė savo grynai dvasiniu, platonišku jausmu apsaugo žmogų nuo kitų tikrai pavojingų netikros meilės stovių, tada ji savo vaidmenį tokio žmogaus gyvenime teigiamai atlieka.

Pagaliau gali būti ir tokių abipusių sudvasintų ir dar sureligintų tarp laisvų (nuo moterystės) asmenų didžiosios meilės stovių, kad tokia meilė ne tik juos abu apsaugo nuo priešdorovinių pavojų, bet ir abiem pasidaro kelias į Dievą. Tokiai meilei reikia ypatingai subrendusių, tobulų asmenybių. Tokia meilė, kaip rodo laiškai, yra buvusi tarp šv. Pranciškaus Saleziečio ir šv. Joanos de Chantal.

Kiekvienoje didžioje ir net didelėje meilėje yra ypač vertintina stipri dvasinio prado persvara, kuri, tartum druska, saugodama besimylinčius nuo visiško sugedimo, duoda vilties atsigauti ir prisikelti, kai žmogus doroviniai apgenda.

(Sekančiuose dviejuose žurnalo numeriuose bus straipsniai apie konkrečias įvairių tipų didžiosios meilės poras.) ***

KAS PAVARTOJO

PER DAUG PARAKO

Popiežius ir spauda apie jėzuitus

KĘSTUTIS TRIMAKAS, S. J.

De mortuis aut bene aut nihil — pagal šį lotynišką posakį, apie mirusiuosius tegalima sakyti arba gera, arba nieko. Ne taip apie gyvuosius, ypač kai yra reikalas, kai kalbama kam nors jų svarbiam gyvenimo ar veiklos tarpsny. Todėl, rodos, visai neuostabu, kad, baigiantis jėzuitų atsinaujinimo suvažiavimui Romoje ir prasidedant jų naujam veiklos tarpsniui, popiežius savo kalboje jiems paminėjo vieną kitą taisytiną dalyką. Tai tik rodė, kad kalba buvo ne panegyrika mirusiesiems, bet skatinanti kalba gyviesiems.

Deja, plačioji spauda, sekdamą pirmuosius italų laikraščių pranešimus, pasirinko kitą šūkį: *De vivis aut male, aut nihil* — apie gyvuosius kalbėk tik bloga, arba nieko: popiežiaus kalba buvo aprašyta kaip jėzuitų išbarimas.

Visgi neigiamoms pastaboms pats popiežius nedavė tiek daug reikšmės, nei jas pabrėždamas, nei joms daug vietos skirdamas (jos teuzėmė vieną šeštadalį kalbos). Savo kalboje jis iškėlė du klausimus, liečiančius Bažnyčios ir Jėzuitų Ordino santykius, ir į abu atsakė teigiamai: tiek kad patys jėzuitai savo suvažiavimo nutarimais įrodė, kad jie nori likti ištikimi savo specialiam pašaukimui, tiek kad pats popiežius Bažnyčios vardu pripažįsta, kad jėzuitai tebėra ištikimi Bažnyčiai.

Platesniam paaiškinimui dedame popiežiaus kalbos santrauką:

Primindamas jėzuitų suvažiavimo baigmės išskilmingumą (popiežius ką tik prieš tai atnašavo šv. Mišias koncelebravimo būdu su jėzuitais), popiežius paklausė: "Ar jūs, šv. Ignaco sūnūs,... norite net ir šiandien, ir rytoj, ir visada būti tuo, kas buvote nuo įsikūrimo iki pat šios dienos?... Nebūtų reikalo to klausti, jei mus nebūtų pasiekę tam tikri pranešimai ir gandai apie jūsų Draugiją, o taip pat ir apie kitas vienuolynines šeimas, kas (to mes negalim nutylėti) mus nustebino ir kai kuriais atvejais sukėlė skausmą..."

Toliau popiežius suminėjo keletą "tam tikrose plačios Draugijos dalyse" pasitaikančių klaidingų nuomonių: kad žmogiški dalykai yra istoriškai laikini, "tarsi katalikybėj nebūtų vis pasiliekančios tiesos", kad dėl apaštalavimo reikėtų atsipalaiduoti nuo paklusnumo ir dvasinių pratybų, o "Kristaus Evangelijai skelbti reikia persiimti pasaulio papročiais, jo mentalitetu ir profaniniu charakteriu".

Išvardinęs šias klaidas, popiežius pareiškė: "Tie debesys danguje daugumoj yra išsklaidyti jūsų suvažiavimo nutarimų. Su dideliu džiaugsmu mes patyrėme, kad ... nuodugnai ir ištvermingai pasverstę apie savo istoriją, pašaukimą ir patirtį, nutarėte ištikimai laikytis savo konstitucijų ir neatmesti savo tradicijų, kurios, jūsų užlaikomos, buvo visad aktualios ir gyvybingos".

Po to teigiamai pasisakęs apie jėzuitų suvažiavime II Vatikano Susirinkimo dvasioj

padarytus pakeitimus, popiežius pareiškė: "Džiaukitės, brangieji sūnūs, nes tai yra kartu naujas ir kartu senas krikščioniškojo skelbimo būdas... Džiaukitės, mūsų palankumas ir mūsų ryšiai jus guodžia ir jus lydi... Taip, iš tiesų... Šv. Ignaco sūnūs šiandien tebėra ištikimi sau ir Bažnyčiai".

"Ir dabar kyla antras klausimas: Ar Bažnyčia, ar šv. Petro įpėdinis galvoja, kad Jėzaus Draugija tebėra jųjų speciali ir ištikiama kariuomenė... ginti ir propaguoti pačią Katalikų Bažnyčią ir Apaštališkąjį Sostą?... Štai, brangieji sūnūs, mūsų atsakymas: Taip. Mes pasitikime jumis ir į jus sudedam savo pasitikėjimą, ir todėl skiriame jus Jūsų apaštališkajai užduočiai. Mes išreiškiam jums savo šiltus jausmus ir dėkingumą. Mes suteikiame jums savo palaiminimą..."

Išvardinęs jėzuitų uždavinius — liudyti tikėjimą, dirbti ekumeniniame darbe, dvasiniam ir moraliniam pasaulio atnaujinime, susiduriant su ateizmu, jaunimo švietime bei misijose — popiežius užbaigė kalbą

• Miesto parapija atsinaujina

Ką darytumėt, jei jums tektų rūpintis parapija, kurios ribose gyvena 42,000 asmenų? Ar pasiliktumėt klebonijoje ir lauktumėt, kol tie žmonės ateis pas jus? Bet juk ateitų tik dešimtys ar šimtai. O kaip su kitais? Ar tektų juos "palikti ramybėje"?

Susidūręs su šiuo klausimu, naujai paskirtasis Jėzaus Paaaukijimo parapijos Čikagoje klebonas prel. John J. Egan sudarė sekantį planą.

Pirmiausia reikia atrasti 60 kunigų, seminaristų ir seselių, kurie sutiktų pašvęsti bent dvi dienas į mėnesį darbu parapijos bendruomenė. Kiekvienas gaus vieną miesto bloką — šiame kvartale jis turės susipažinti su kiekvienu asmeniu ir sužinoti bloko gyventojų rūpesčius: jaunuolių, sergančių, vienišų, bedarbių. Jis turės pamatyti gyvenviečių trūkumus, atrasti pasauliečius vadus, sukurti blokų klubus. Jo blokas bus jo parapija. Šie 60 savanorių bus raginami būti kūrybingi ir drąsūs naujiems bandymams. Iki dabar jau atsirado 36 savanoriai.

Antrasis žingsnis — atrasti ir išauginti pasauliečius, kurie toliau vystytų šį projektą, kiekvienas savo bloke.

Trečiasis žingsnis — suvienyti blokų "mažąsias bažnyčias", kad visa apylinkė taptų krikščioniška bendruomenė.

šiais žodžiais: "Pagaliau, kaip su pasauliu? Tas dvireikšmis pasaulis su dviem veidais: vienu — apjungiančiu visa, kas priešinasi šviesai ir malonei; antru — milžiniškos žmonių šeimos, dėl kurios Tėvas siuntė savo Sūnų ir už kurią Sūnus pasiaukojo; ... argi šis pasaulis nekviečia jūsų pas save...? Argi nešaukia jums visiems: "Ateikit, ateikit. Kristaus ilgesys ir alkis laukia jūsų. Ateikit, nes jau yra atėjęs laikas". Taip, jau laikas, mylimiausieji sūnūs. Eikit, tikėdami ir degdami uolumu. Kristus jus išsirenka. Bažnyčia jus siunčia. Popiežius jus laimina".

Pirmose žiniuose "Time" žurnalas šį popiežiškąjį jėzuitų "išbarimą" pavadino "overkill", kas lietuvišku posakiu reiškia tą patį, kaip į uodą šauti iš patrankos, arba — sumoderninus — ant nutūpusio uodo nutūpdyti atominę bombą. Visgi, įsigilinus į popiežiaus kalbos tekstą, galima pastebėti, kad ne popiežius pavartojo per daug parako savo kalboje, bet spauda — savo puslapiuose.

Ši ar panašaus pobūdžio atsinaujinimo projektą reikėtų praveisti visose Katalikų Bažnyčios parapijose — taip pat ir lietuvių, kad jos apjungtų visus jųjų ribose gyvenančius.

A. L.

• Naujo pobūdžio parapija

Oklahoma City vyskupas Victor J. Reed patvirtino naujo pobūdžio parapijos įkūrimą. Šioji parapija neturės savo nuosavybės ir ribų. Parapija pavadinta Jono XXIII Bendruomenė. Ji skirsis nuo tradicinių parapijų savo narių sudėtimi ir administracija.

Jono XXIII Bendruomenės nariai ateis iš visos Oklahoma City. Juos riš bendri užsimojimai. Bendruomenės pagrindiniai rūpesčiai lies miesto, o ne kaimo gyvenimą. Bendruomenei priklausys ir nekatalikai, kurie pilnai dalsis bendruomenės gyvenimu, išskyrus Eucharistine auka.

Bendruomenę administruoja devyni žmonės. Parapija išrinko penkis narius į direktorių tarybą. Šie savo ruožtu išsirnko vieną pirmininko ir kooptavo dar tris narius. Devintasis tarybos narys yra klebonas. Numatoma, kad Bendruomenė ribosis maždaug 200 narių skaičiumi.

Naujosios parapijos nariai sutarė, kad parapija neturės savo nuosavybės. Klebonas kun.

LIETUVIŲ VEIKLOS REPREZENTACIJA AMERIKIEČIŲ TARPE

GINTAUTAS SABATAITIS, S. J.

Lietuva yra maža centro Rytų Europos tauta. Bet lietuviai išeiviai Amerikoje, tiek iš Lietuvos išemigravę anksčiau, tiek atvykę po Antrojo pasaulinio karo, sukūrė labai dideli ir turtingą kultūrinį įnašą. Labai dažnai nedėkingose sąlygose tiek pavieniai lietuviai, tiek organizacinė jėga atliko nuostabiai didelius darbus. Lietuvių kilmės ir kultūros įnašą į Amerikos gyvenimą dabar tęsia visi lietuviai, tiek čia gimusieji, tiek atvykę iš Lietuvos. Stebint mūsų jaunas jėgas ir naujus talentus, kyla viltys, kad tas įnašas bus dar didesnis.

Visa tą lietuviškos kultūros įnašą — ar tai jis būtų šimtaprocentinio tik ką iš Lietuvos atvykusio tautiečio, ar amerikiečio, kuris didžiuojasi savo lietuviška kilme — mes turime kelti, pabrėžti ir išryškinti. Pirmiausia tai darome savųjų tarpe, nes mums visiems reikia naujos inspiracijos ir pasiryžimo. Tačiau tą patį turime daryti ir amerikiečių tarpe. Nors esame maža tauta, bet neturime gėdytis parodyti

Gintautas Sabataitis, S. J., šiais metais įsijungia į 'L. L.' redakcinį kolektyvą. Jis studijuoja psichologiją Lojolos Universitete. Jo šalutinis užsiėmimas — konsultacija Katalikų Šeimų Patariamojoj Tarnyboj Čikagoj.

William F. Nerin nuomuos butą. Parapijos raštinė išnuomuota miesto centre. Sekmadienio pamaldos laikomos salėje, kuri išnuomuota iš vietinės gimnazijos. Pasauliečiai, kurie suplanavo naująją parapiją, buvo susirūpinę, kad dabartinėse parapijose labai daug pinigų ir energijos išleidžiama vien tik parapijos turtui išlaikyti. Naujosios parapijos metinis biudže-

mūsų nemažus atsiekimus amerikiečių plačiajai visuomenei. Be to, ir mūsų tautos dabartinė kančia mus įpareigoja vertinti mūsų praeitį ir kelti Lietuvos vardą visame pasaulyje, nes tautiečiai, gyveną dabar pavergtoje Lietuvoje arba Sibire, negali kalbėti patys už save. Mes galime ir turime kalbėti bent apie jų kančias, jeigu ne ir apie jų kultūrinius atsiekimus, kurie vergijos sąlygose yra verti ypatingo dėmesio.

Aplinka, kurioje mes gyvename, turi į mus itakos, o taip pat mes turime įtakos į savo aplinką. Amerikos aplinka į mus veikia, ar mes to norime, ar ne. Ji mus dalinai formuoja. Mes negalime paneigti aplinkos įtakos į mus ar nekreipti į ją dėmesio. Taipogi mes turime pozityviai paveikti savo aplinką. Kad galėtume ją paveikti, pirmiau turime ją domėtis.

Iki šiol mūsų domėjimasis aplinka buvo labai ribotas ir nepakankamas. Išmokę kovoti už savo egzistenciją ir savąsias teises sunkiose ir nelaimingose sąlygose, mes išvystėm stiprų tautinį individualumo jausmą. Bet dabar yra atėjęs laikas išvystyti ir socialumo jausmą. Mes turime domėtis aplinka, kad ją pakeistume savo pozityviu ir kūrybingu įnašu. Kad tas įnašas būtų vertinamas, reikia jį aplinkoj reprezentuoti.

tas bus tik 30,000 dol., iš kurių pusė bus skirta ne parapijos tikslams.

Jono XXIII Bendruomenė sekmadieniais susitinka dviems trims valandoms. Susirinkus laikomos pamaldos, klausoma pamokslo, komitetų pranešimų, svarstoma parapijiečių bendra veikla.

A. L.

Bendrai paėmus, iki šiol lietuviai Amerikoje yra nepakankamai reprezentuojami nei kultūriniai, nei politiniai, nei informaciniai. Mūsų lietuviškas kultūrinis, politinis ir bendruomeninis įnašas į Amerikos gyvenimą yra beveik neįvertinamas, nes mes mažai domimės jo gera reprezentacija. Nors pavieniai lietuviai tiek praeityje, tiek dabartyje yra daug pasidarbavę tose srityse, tačiau niekas apie tai nežino. Mūsų pačių dabartinė įtaka ir įnašas į amerikiečių bendruomenę yra labai ribotas mūsų pačių uždarumu ir izoliacija.

Mes Amerikoje tikrai esame verti geresnio kultūrinio, politinio ir informacinio reprezentavimo. Mūsų kultūrinis įnašas į Amerikos gyvenimą tikrai nusipelnė daugiau, negu paprasto nutylėjimo. Mūsų politinė jėga, kokio didumo ji bebūtų, turi būti vieninga ir jaučiama ne tik mieste, bet ir valstybės ribose. Net federalinėje valdžioje mes galime ir turime turėti savo įnašą. Mūsų informacija ir mūsų pačių reprezentacija Amerikos krašte yra iki šiol labai ribota.

Pirmiausia mums būtinai reikia tokios įstaigos, kuri gerai, tiksliai ir profesionališkai mus reprezentuotų, informuodama amerikiečių visuomenę apie mus. Toji įstaiga (pavadinta, pavyzdžiui, "Lithuanian Information Office" vardu) suburtų visą informaciją apie mūsų lietuvišką veiklą bei pavienius lietuvius arba lietuvių kilmės amerikiečius, kurie dabar savo įnašu turtina Amerikos gyvenimą. Viename centre turime turėti visas statistines žinias apie lietuvių veiklą. Vienas organas turi sekti tiek lietuvių, tiek amerikiečių spaudą ir tinkamai tinkamu laiku reaguoti. Mes turime plačiau įjungti į lietuvių reprezentacinį darbą mūsų profesūrą, dirbančią Amerikos universitetuose. Visa tai įgyvendinti galėtų toji centrinė lietuvių informacijos įstaiga.

Toji informacijos įstaiga turėtų būti ne vienos grupės ar partijos instrumentas. Jo reprezentacinis tikslas turėtų būti aukštesnis už bet kokius partinius ar grupinius interesus. Jis turėtų jungti visus lietuvius ir visų pažiūrų žmones. Jis neturėtų išskirti nei vieno žmogaus, nei Lietuvoje gimusio, nei vien lietuvių kilme besididžiuojančio. Visa, kas yra tiek savo kilme lietuviška, tiek charakteringa lietuviška kultūra, turėtų teisę būti atstovaujama. Gera mūsų visų reprezentacija turėtų būti aukščiausias šio informacinio biuro tikslas.

Gerai reprezentacijai yra reikalingos tam tikros sąlygos. Amerikiečių tarpe turime būti reprezentuojami ne kaip kokie pabėgėliai ar antros klasės piliečiai, bet kaip lietuvių kilmės

amerikiečiai. Mes turime turėti reikalingą savivarbą ir laikyti save lygiais piliečiais bet kokiam kitam Amerikos piliečiui, nes kitaip mes neturėsime amerikiečių pagarbos ir mes išsiskirsime iš jų bendros šeimos.

Mūsų reprezentacija turi būti aukštos kokybės, su gera atranka. Mes turime reprezentuoti tik tai, kas mumyse yra gero ir vertingo. Paviršutiniškumas arba abejotinas talentas nesulauks ne tik jokio įvertinimo, bet nei jokio dėmesio. Mūsų reprezentavimas turi būti geras. Jis turi būti toks, koks yra vartojamas ir priimtas amerikiečių tarpe. Kitaip sakant, jis turi atitikti jų standartus. Kitaip mes save ne reprezentuosime, bet ieškosime jų jausmų išmaldos. Todėl mūsų reprezentacija turi vartoti tokią formą ir tokią kalbą, kurios yra suprantamos plačiajai amerikiečių visuomenei. Išeidami į Amerikos visuomenę, mes negalėsime perdėti didžiulius savo medinėmis klumpaitėmis. Turime reprezentuoti tik tai, kas yra verta dėmesio ir gero įvertinimo. Mes turime iškelti į Amerikos viešumą tikrai geriausius ir kūrybingiausius mūsų lietuviškos veiklos momentus.

Gera reprezentacija mums padės daug geriau ir kritiškiau pažvelgti tiek į save pačius, tiek į mūsų veiklą. Ši autokritika ir savęs geresnis pažinimas bus naudingi. Reprezentuodami save, mes būsime priversti pažiūrėti į save pačius ne taip, kaip mes gal esame įpratę į save žiūrėti ar save matyti. Tada būsime priversti skaitytis su faktu, kaip mus mato kiti. Šis savęs išstatymas viešumon pradžioje gali būti labai skaudus, nes jis sukels mumyse konfliktų ir nerimo. Jis sukels nerimo, nes mes gal tada save pamatysime ne tokiais tobulais, kaip įsivaizdavome ar norėtumėme save matyti. Jis sukels ir konfliktų, nes išeidami į platesnę visuomenę, mes nebegalėsime rodytis taip, kaip drįstame rodytis savųjų tarpe. Mes tada jau negalėsime dažnai improvizuoti taip, kaip improvizuojame savųjų tarpe.

Turėsime taip pat mokėti priimti faktą bei dėsnį, kad žmogus domisi tikrai tuo, kuo jis yra suinteresuotas. Dažnai gal pasitaikys ir labai vertingų momentų mūsų veikloje, kurie bus amerikiečių nepastebėti ir praeiti pro šalį vien dėl to, kad jie tuo nesidomi. Jie domės tikrai tuo, kas jiems yra įdomu ir aktualu. Mūsų pareiga ir yra pristatyti mūsų lietuvišką įnašą į Amerikos gyvenimą kaip įdomų ir aktualų.

Todėl informacinio biuro reprezentacinis tikslas ir turėtų būti geras pristatymas amerikiečiams to, kas mumyse yra kūrybinga ir verta dėmesio, ir tuo pačiu, kas amerikiečiams būtų įdomu ir ką mes pajėgtume jiems pristatyti kaip įdomų ir dėmesio vertą dalyką.

VISŲ ŽMONIŲ BROLIS

Karolio de Foucauld dvasios veidas

ALFONSAS GRAUSLYS

Prieš 50 metų, taigi 1916 m. gruodžio 1 d., Tamanrasset vietovėje, Afrikos Sacharoje, buvo nužudytas atsiskyrėlis misijonierius prancūzas Karolis de Foucauld. Jo pilnas pasiukojimo ir evangeliško neturto herojiškas gyvenimas, jo pažodžiui evangelijose vaizduojamo Kristaus ir jo pamokymų bei patarimų sekimas primena šv. Pranciškų Asyžietį. Jam kankinio mirtim žuvus, netrukus įsikūrė viena vyrų ir dvi moterų vienuolijos, kurios jį laiko savo dvasios tėvu ir jo idėjomis gyvena. Raštu jo palikti šv. Rašto ir evangelijų mąstymai, jo dienoraščiai ir laišakai rodo mums tą dvasią, kuria jis gyveno ir kuria vis labiau žavisi bent artimesnis krikščionybė šių laikų pasaulis. Jo dvasia buvo taip sudėtinga ir turininga, kad apie ją galima pasakyti: „Tokia siela, kaip Karolio de Foucauld, talpina savyje tokių dieviškų ir žmogiškų bangavimų turtingumą, kad mes atsistojame jos akivaizdoje truputį sumišę ir pasimetę“ (A. Peyriguere).

JO ATSIVERTIMAS

Gimęs 1858 m. aristokratų šeimoje Strassburge, Karolis ankstyvoje jaunystėje nustoja tikėjimo. Tapęs karininku, pasinėręs doroviniu atžvilgiu netvarkingame gyvenime, jis iš kariuomenės atleidžiamas. Tą savo kelių metų nuodėmingo gyvenimo tarpą prisimindamas, jis vėliau tikrai šv. Augustino nuotaikoje rašė: „Aš toliau nuo tavęs, aš toliau vis labiau ir labiau, mano Viešpatie ir mano gyvenime... Aš dariau pikta, bet aš jį peikiau ir jo nemylėjau... Tu leidai man patirti skaudžią tuštumą ir liūdesį, kurių niekada pirmiau nebuvau patyręs“. Jis darė bloga, bet jo dvasia nebuvo pasinėrusi blygyje.

Prancūzijos kolonijoms sukilus, Foucauld vėl paimamas kariuomenėn ir dalyvauja kovose Alžire ir Maroke. Vėliau, kaip mokslininkas-tyrinėtojas, jis pakartotinai susiduria su Afrika, Maroku. Sacharos dykumų tyla, jos gyventojų musulmonų gilus tikėjimas ir jų reguliari

malda pradeda kelti jame kažkokį dvasinį nerimą. Apie tą dykumų įtaką į jo dvasią jis rašė: „Reikia eiti per dykumas ir jose pabūti Dievo malonės gauti, nes tenai nusikratoma viskuo, kas nėra Dievas“. To nerimo ir susimąstymo įtakoje jis pradeda save drausminti.

Didelės itakos į Foucauld atsivertimą turėjo jo viena artima giminaitė, kuri per dvylika metų prieš jo atsivertimą kas savaitę jam parašydavo po laišką, maldaudama jo dvasiniai ir doroviniai atsipeikėti. Jam atsivertus, ji nenustojo jam rašiusi. Ji supažindino jau nerimaujantį Karolį su Paryžiaus šventuoju kunigu Huvelin, kurio pagalba jis galutinai atsiverčia. Iki pat šio kunigo mirties jie abu susirašinėja. Karolis rašė: „Kunigas Huvelin pasidarė mano antruoju tėvu. Tai yra nepaprasta malonė gyvenime turėti tokį dvasios vadą ir reikia nepabaigiamai už tai dėkoti Dievui“. Jis atlieka išpažintį pačiam savo gyvenimo stiprumė, būdamas 28 metų amžiaus. Jei dar prieš atsivertimą jis jau eidavo bažnyčion ir maldaudavo, „Mano Dieve, jei tu esi, leisk man pažinti tave“, tai po atsivertimo jis griežtai pasisako: „Kaip tik aš įtikėjau, kad Dievas yra, aš supratau, kad negaliu kitaip, kaip tik jam vienam gyventi“. Jis tuoju pasiryžta stoti vienuolynan.

PAŠAUKIMO BIEŠKANT

Ruošdamasis visai atsiduoti Dievui, kun. Huvelin patiriamas, Foucauld vyksta Šventonjon žemėn, kur, apčiuopiamiau Išganytoją išgyvendamas, užsidega meile jam. Grįžęs Prancūzijos ir norėdamas geriau Dievo valią pažinti, jis atlieka net keturias rekolekcijas: vienerias pas benediktinus, dvejas pas trapistus ir vienerias pas jėzuitus.

Jis stoja į trapistų vienuolyną, bet teištūna ten tik pusmetį. Jam tasai vienuolynas atrodė per daug turtingas, nes gyvenimas užtikrintas, reguliariai gaunamas valgis, jis nori didesnio neturto... Jam leidžiama išvykti į kitą neturtingiausią trapistų vienuolyną Akbes vietovėje,

Turkijoje. Ten išbūna šešerius metus, bet jo dvasia nerimauja. Jis svajoja apie tokią vienuoliją, kurios nariai gyventų savo rankų darbu ir neturtingiausiai gyvenančiųjų sąlygose, kuriose rytojus ekonominiu atžvilgiu nėra užtikrintas. Ji kankina atsiminimas Nazareto, kuriame jis du kartu buvo sustojęs. Juk tenai gyveno nuolankus darbininkas Jėzus. Todėl ir jis nori aukščiausio nusižeminimo ir neturto. Tuos savo jausmus raštu formuluodamas, jis pasisako: "Aš jaučiu... kraštutinį pasibiaurėjimą visam tam, kas mane stengtųsi nutolinti nuo tos paskutinės vietos, kurios atėjau ieškoti". Kitu atveju jis rašo: "Mano Dieve, aš nežinau ar yra įmanoma sieloms matyti tave beturtį, o pačioms noriai pasilikti turtingomis. Aš bent negaliu suprasti meilės be aistringos veržimosi mylimam prilygti ir tapti jam panašiu". Jis svajoja apie gyvenimą Nazarete panašiomis sąlygomis, kuriomis Jėzus galėjo ten gyventi. "Mūsų Viešpats buvo ne turtingesnis už mane, jis turėjo kasdienę duoną pats užsidirbti ir pasidarė visų tarnu. Ak! Aš norėčiau būti taip neturtingas kaip jis. Aš norėčiau savo gyvenimą praleisti ten, kur Jėzus gyveno".

Išstojęs iš trapistų vienuolyno, jis vėl išvyksta į Šventąją žemę ir, apsilikęs pavargėlio rūbais, jis pasisiūlo tarnauti darbininku vienuolėms klarisėms Nazarete: "Esu neapsakomai laimingas. Nepaprastai džiaugiuos, kad esu beturtis, apsirėdęs kaip darbininkas ir tarnaujantis, kaip Jėzus tarnavo, ir tai Nazarete... Sekmadieniais ir šventadieniais didžioje ramybėje aš visą laiką praleidžiu bažnyčioje. Tabernakulio akivaizdoje aš skaitau, mąstau..."

Iš Nazareto jis dusyk keliauja Jeruzalėn pėsčias. Pirmą sykį jis ten būna trumpai (irgi pas klarises), antrą sykį ilgiau. Šventoji žemė jį žavi: "Iš klarisių vienuolyno matosi visa Jeruzalė, Gethsemane, Alyvų kalnas, Betanija... Rytuose randasi Paskutinės Vakarienės kambarys. Kaip čia jaučiamas Jėzus, į širdį kalbant!" Klarisių viršininkės raginamas, jis grįžta Prancūzijos ruoštis kunigystei, kurios iš nuolankumo anksčiau jis neketino siekti. 1901 m. birželio 9 d. Karolis de Foucauld, būdamas 43 metų amžiaus, pašventinamas kunigu. Rekolekcijų prieš šventimus metu, jis dienoraštiniu išrašo: "Aš turiu aukotis tiems, kurie labiausiai apleisti, kurie mažiausiai ganytojų turi, kurie giliausioje tamsoje gyvena..." Visokeriopus Afrikos vargas jam neduoda ramybės. Afrika šaukiasi jo...

JO TIKRASIS PAŠAUKIMAS

1901 m. spalio 28 d. jis atvyksta į Beni Abbes, Alžire, netoli Maroko ribų, prie netoli

esančio prancūzų kariuomenės garnizono. Ten jis pasistato iš molio plytų namą, kur yra vietos koplyčiai ir keli kambarėliai lankytojams. Aplink visur musulmonai, arabai, vargingi gyventojai klajokliai; pas turtinguosius visur juodieji vergai, visur skurdas ir ligos. Jiems visiems meilės pilnas, jis pasisako: "Aš noriu visus gyventojus, krikščionis, musulmonus, žydus ir pagonis įpratinti manyje matyti brolių, visų brolių". Jis save vadina "Jėzaus Karoliu, mažuoju broliu". Jo pasistatytas namas — tai Brolija, kurios durys atviros kiekvienam vargui, kuris kreipiasi į ją. Vienas senas ligonis ten visada gyvena. Kasnakt nakvoja po kelis ar keliolika besiblaškančių po pasaulį vargšų. Beveik kasdien į jį kreipiasi nuo 60 iki 100 žmonių. Apsivilkęs paties pasisiūtu, vietiniais papročiais baltu, ilgu rūbu, ant jo prisisiuvęs raudonos medžiagos širdį su išylančiu iš jos kryžiumi (tai jo būsimų vienuolijų ženklas), su žavingu, nors ir truputį gailingu šypsniu jis padeda kuo gali visiems. Jo turtingi giminės Prancūzijoje ir kiti jo gerbėjai telkia aukas šiai labdarai. Jis didelis asketas, vegetaras. Jo maistas tėra duona, kelios figos, viena kita datulė, truputį konservuoto pieno, juoda kava.

Jis atsiskyrėlis, bet drauge ir misjonierius, bet savotiškas, nes nesistengia kitų atversti. Jis žino, kad musulmonai beveik niekad neatsiverčia krikščionybėn, todėl jis nori tik paruošti kelią; jis tik sėja, o vaisius rinkis kiti. Jis nori būti visiems jiems toks geras, nori juos mylėti, kad pats jo buvimas ir labdaros veikla sužadintų simpatiją krikščionybei ir jai palenktų jų širdis. Ten labiausiai vartojamą kalbą jis gerai išmoksta ir paruošia didelį žodyną bei kitus vadovėlius tai kalbai mokytis. Jis išverčia arabų kalbon Evangeliją. Didelis eucharistinio Kristaus gerbėjas, jis pasitiki, kad to Kristaus įkurdinimas jo mažoje koplyčioje negali teigiamai nespinduliuoti į tų apylinkių gyventojus. Gailėdamasis vergų, maištaudamas prieš vergiją ir nieko negalėdamas padaryti jai panaikinti, jis bent kai kuriuos atperka. Visą, ką daro, jis daro iš meilės, kurią jam įkvepia Kristus ir kuri skatina jį matyti Kristų kiekviename vargstančiame. Todėl ant jo brolijos namų išrašyti žodžiai: "Jesus-Caritas", t. y. "Jėzus-Meilė".

Pabuvenus Beni Abbes vietovėje dvejus metus, progai pasitaikius, jis vyksta su kariuomenės daliniu pietų Sacharos link, pakeliui susipažindamas su žmonėmis ir vietovėmis. Jis nori paskleisti kuo plačiau žinią apie Kristų ir jo meilę: "Jūs klausiate mane, ar aš pasiruošęs

vykti toliau Evangelijos skleisti? Aš esu pasirošęs keliauti iki pasaulio pakraščių ir tam tikslui gyventi iki Paskutinio teismo dienos”.

Šios kelionės metu, užsitęsusių metų, jis pasiekia kalnuotas apylinkes ir įkuria misijų stotį Tuaregų tarpe Tamanrasset, vėliau Assekrem vietovėse. Dalį metų jis ten praleidžia, o paskui grįžta į Ben Abbes, nors pačiai kelionei ten ir atgal reikia trijų mėnesių laiko. Jis užmezga ryšius su įtakingais vietiniais žmonėmis. Jis parašo katekizmą Sacharos juodiesiems. Verčia evangelijas į kitas Sacharos genčių kalbas, o toms kalboms pažinti ruošia vadovėlius ir eilėraščių rinkinius. Dvasiniai aprūpina prancūzų kolonijinės kariuomenės įgulas, kurios neturėjo kapelionų ir dvasiniai skurdo. Jo darbštumas buvo nepaprastai didelis; pavyzdžiui, jo sudarytas prancūzų - tuaregų žodynas susideda iš keturių didelių tomų, po 500 puslapių kiekvienas.

KAROLIO DE FOUCAULD MALDA

(ją kas vakarą kalba jo vienuolių nariai)

Mano Tėve, atsiduodu tau, daryk su manim, kas tau patinka. Ką tik padarytumei su manim, aš tau dėkoju. Esu pasirošęs viskam, priimu viską, kad tik tavo valia įvyktų manyje ir tavo visuose tvariniuose; netrokštu nieko kito, mano Dieve. Atiduodu savo sielą į tavo rankas. Ją duodu, mano Dieve, visa savo širdies meile, nes myliu tave; meilė reikalauja atsiduoti be jokio apskaičiavimo, su begaliniu pasitikėjimu, pasivesti tavo rankoms, nes tu esi mano Tėvas.

Jis ruošia nuostatus savo svajojamai vienuolijai, nors ir sunkiai kentėdamas, nes vis negali sulaukti kunigo, kuris, jo idėjomis liepsnodamas, norėtų su juo gyventi ir jam padėti. Jis šiuo atžvilgiu vienišas, nes iš viso sutikti kunigą jam reikia keliauti tūkstančius mylių.

Jo paguoda yra šv. Mišios, kurių jis ilgą laiką negalėjo laikyti, nes nebuvo kam patarnauti. Vėliau jis gavo Bažnyčios leidimą laikyti Mišias be patarnautojo. Vienas aukštas prancūzas kariškis (jų tarpe Karolis de Foucauld turėjo keletą didelių gerbėjų ir rėmėjų), kuriam teko dalyvauti jo laikomose šv. Mišiose, šitaip yra rašęs: “Dar niekad aš nebuvau matęs taip laikomų Mišių, kaip jas laikė tėvas Foucauld... Tai

buvo vienas giliausių mano gyvenimo išpuodžių...”

Foucauld didžioji paguoda buvo valandomis kasdien klūpoti prieš tabernakulį koplytėlėje, kurią jis buvo išpuošęs jo paties nutapytais Jėzaus Širdies, Marijos Apreiškimo, Šv. Šeimos ir kryžiaus stočių paveikslais.

Taip jis praleido Afrikos Sacharoje 16 metų, aukodamasis, visų mylimas, ruošdamas kelią krikščionybei ir – mylimas visų, su kuriais susidurdavo.

Kilus Pirmajam pasauliniui karui ir prasi-dėjus kai kurių Alžiro tautelių sukilimui, tų sumišimų pasėkoje priešų būrys pasiekia Tamanrassetą. Vylingai išduotas vieno iš tuaregų, kuriam Foucauld buvo daug gero padaręs, jis suimamas, jo rankos surišamos ir, paklupdytas, be jokio prieštaravimo nušaukiamas. To užpuolimo metu, skaitlingų jį mylinčių tuaregų nebuvo arti jo... Tik vienas jo iš vergijos atpirktų juodųjų tebuvo jo mirties liudininku, bet jis tebuvo vienas, o užpuolikų minia. Tai įvyko 1916 m. gruodžio 1 d. Išsipildė jo raštuose pareikštas noras: “Galvoju, kad tu turi mirti kaip kankinys, apiplėštas, sužalotas, nuogas ant žemės ištiestas, smurto keliu, skausmingai nužudytas, ir norėk, kad tai įvyktų šiandien”.

Karolis de Foucauld buvo palaidotas ten pat Tamanrassete. 1929 m. jo kūnas perkeltas į prancūzų misijonierių Baltųjų Tėvų buveinę EI Golea vietovėje. Jau prieš eilę metų Bažnyčia pradėjo tirti jo gyvenimą, rengdamasi jį paskelbti palaimintuoju.

Po jo mirties, tariant Evangelijos žodžiais, tasai kviečių grūdas, kritęs į žemę ir apmiręs, pradėjo nešti daug vaisiaus. Praslinkus tik penkeriems metams, žinomas prancūzų rašytojas Rene Bazzin parašė ir išleido knygą “Charles de Foucauld”. Nuo 1933 m. pradeda kurtis Prancūzijoje ir plisti po pasaulį jo “Mažieji Jėzaus Broliai” ir “Mažosios Jėzaus Seserys”, kurie, sekdami jo mintimi, gyvendami dideliame nusižeminime ir neturte savo rankų darbu ir beveik nieku nuo kitų išoriniai nesiskirdami, liudija Kristų be žodžių fabrikuose ir kitose jų darbo vietose. Pradeda organizuoti pasauliečių ir kunigų brolijos, kurios bando gyventi Charles de Foucauld dvasia. Jų visų idealas yra Jėzaus, Nazarete gyvenusio darbininko, nuolankus ir neturtingas gyvenimas. Leidžiami žurnalai, kurie gvildena ir platina to Sacharos atsiskyrėlio idėjas. Kiekvienas gi, kuris jo gyvenimą giliau pažįsta ar nagrinėja jo raštus, negali juo nesidžiaugti, nes Charles de Foucauld yra XX-ajam šimtmečiui suteikta Dievo malonė.

IŠKARPOS IŠ ANAPUS

MIN DAUGAS BANĖNAS

Kaip darbininkams gera dabar

Sovietinis režimas nuolatos savo darbininkams skelbia: „Esate laimingi, galėdami gyventi ir dirbti komunistinėje santvarkoje. Anksčiau darbininkai ne tik turėjo ponams dirbti už labai menką atlyginimą, bet darbininkai buvo jų visaip išnaudojami. Nebuvo elementariausių darbo saugumo priemonių, niekas nesirūpino, ar darbo sąlygos kenkia darbininkų sveikatai, o ką jau bekalbėti apie paprastą darbininkų patogumą. „Buržuazinėje“, vadinasi, nepriklausomoje Lietuvoje, ponai kapitalistai ir valdžia nesirūpino darbo sąlygomis, svarbu buvo tik kuo daugiau iš darbininkų išspausti. Dabar visa tai yra nesugrąžinamoje praeityje“. Taip garsiai skelbia aukštesni ir žemesni įvairiausių žinybų pareigūnai ir propagandistai Maskvoje. Bet gyvenimas yra tikresnis už propagandą. Suprantama, anksčiau nebuvo taip bloga, o dabar nėra taip gera.

Prie Alytaus vyksta didelės apimties pramoninė statyba. Dirba daug žmonių, tik, kaip matyti iš „Komjaunimo Tiesos“ (1966 m., 231 nr.), trūksta transporto priemonių, mechanizacijos ir minimalių darbo sąlygų. Nenuostabu, kad per paskutiniuosius 10 mėnesių iš statybos pasitraukė 300 darbininkų. Nemaža dalis darbininkų dar prieš darbo pradžią atlieka 5 kilometrų „apšilimą“ pėstute iš miesto į statybos rajoną, rudens vėjui pučiant, lietučiui purkšnojant.

„Iki kaulo įsiėdė tos rytmetinės mankštos, — išspjovė cigaretės nuorūką žilagalvis statybininkas, atvykęs iš Klaipėdos. Sportas — sveikatos šaltinis, bando palaikyti linksmą nuotaiką dvidešimtmetinis montuotojas V. Tuloba.

Kuo, kuo, o Alytaus pramonės rajono statybininkai „treniuočių“ stoka skustis negali. Štai iš šaldytuvų gamyklos statybos darbininkai priversti eiti pietauti už puskilometro į medvilnės kombinato statybos valgyklą. Nuotolis nedidelis, bet jį įveikti sunku. Vos išsikapstai per ekskavatorių išrautas traušėjas, ateini, o valgykla prisigrūdusi darbininkų.

Prastovi eilėje pusvalandį, ir noras valgyti praeina, — sako šaldytuvų gamyklos statybos mūrinių brigadininkas Andrius Gališauskas. Ir kur čia nebus eilė? Valgykla — bufetas, įkurtas nedideliame kambaryje, gi norinčių pietauti darbininkų daugiau kaip 300! O, kad kas išklaustytų mūsų prašymą ir įkurtų antrą bufetą — valgyklą šaldytuvų gamyklos ir pagel-

binių įmonių bazės statybose. Nereikėtų gaišti tiek laiko... Steigsime, — pažada Alytaus rajono koopsajungos vadovai. Kai taip gražiai, raminančiai jie šneka, tur būt, greit bus pusmetis. Bet darbininkams nuo to ne geriau.

Nemažai sunkumų sudaro ir tai, kad statomose pramonės rajono objektuose nėra geriamo vandens. Tiesa, pastaruoju metu retkarčiais atvežama jo bidonuose. Bet tokiu vandeniu praustis po darbo — per didelė prabanga. Balų netrūksta, — šypsosi mūrinių brigadininkas Juozas Žilinskas. Tai ir prausiamės jose... Bet blogiau, kad dar iki šios dienos neturime medicinos punkto. Juk gali įvykti nelaimė. Ir lėk tada į miestą.

Einame patįsuisiu nuo lietaus keliu. Klampojame sukaitę ir burnojame visus tuos, kurie taip abejingi statybininkų reikalavimams“.

Toliau „Komjaunimo Tiesos“ korespondentas kalba apie blogą tiekimą, blogą darbo išplanavimą ir skirtingų žybybų koordinaciją: „Vaikštai tarp išraustų traušėjų, supiltų žemių kalnų, brendi iki pusiau blauzdų mašinų ir žmonių išminkytame molyje ir pikta darosi... Mechanizatoriai, santechnikai, melioratoriai, montuotojai tik trukdo vieni kitiems, plūkiasi po purvą ir... vos, vos juda į priekį.

Mačiau, kaip pagrindiniame medvilnės statybos korpuse J. Žilinsko brigada besisupančiomis lipynėmis neštuvais tempė į dešimties metrų aukščio pastolius plytas, skiedinį. Cheopso piramidę statė, turėdami daugiau technikos, — juokavo dvidešimtmetis mūrinių Česlovas Petravičius. Ją statė dešimtmečius, o mums reikia, kad penkmečio pabaigoje jau veiktų gamykla, — nutraukė kažkuris. Dirbama protėvių metodais, o tuo tarpu netoliese esančiame šaldytuvų gamyklos statybos objekte stovėjo mekeno nenaudojamas liftinis keltuvas. Neturime kuo parsivežti..., aiškinosi brigadininkas, darbų vykdytojas A. Keturakis“.

Kai šimtai darbininkų suprakaitavę plūkasi klampynėse, neturėdami kur po darbo nusi-prausti ir pavalgyti pietų, kai tempia plytas ir cemento skiedinį į dešimtmetrius aukščius pavojingomis lipynėmis, komunistų propagandistai, patogiai sėdėdami švariose raštinėse, kuria pasakas, kaip anuomet darbininkams buvo blogai ir kaip gera dabar. O kažin ką tuomet veikia proletarinės santvarkos profsajungos ir teisingumo atstovai?

KAM REIKALINGI VAIKAMS DRAUGAI

Draugai yra tam, kad viens
kitą suprastų ir papildytų

GINTARĖ IVAŠKIENĖ

Anksčiau ar vėliau kiekvienas vaikas susiranda neperskiriamą draugą, teisingiau pasakius, bičiulį. Tokia bendraamžių ir tos pačios lyties vaikų bičiulystė yra vienas iš giliausių prisirišimų žmogaus gyvenime. Ji savo intensyvumu ir apimtimi dažnai priartėja prie tikros meilės.

NAUDINGOS DRAUGYSTĖS

Nors iš paviršiaus nevisuomet pastebima, tačiau dauguma bičiulysčių turi nepamainomai teigiamos įtakos valko dvasiniam susiformavimui. Tame ryšyje vaikas bręsta savo pažiūrose į save patį ir į aplinką. Tad bičiulystės, bendrai imant, yra laikomos labai naudingų reiškiniu.

Dažnai pasitaiko, kad naujasis vaiko bičiulis yra tėvams nepriimtinas — ar dėl jo būdo, ar dėl nepakankamo socialinio lygio. Net ir tokia draugystė, kaip teigia vaikų psichologė Seima Freitag, yra abipusiškai naudinga, nes ji bus užsimezgusi kaip tik todėl, kad papildytų abu jos dalyvius.

Beveik visas vaikų bičiulystes galima suskirstyti į dvi rūšis. Pirmojoje randame gilų ryšį tarp dviejų beveik diametriškai skirtingų vaikų. Jie bus priešingų charakterių, pomėgių, interesų, elgesio ir net iš visai skirtingų šeimos aplinkybių. Šio tipo bičiulystė paprastai užpildo tą spragą, kurią vaikas savyje labiausiai jaučia. Pavyzdžiui, labai gyvas vaikas draugaus su ramiu, užsadarėliu. Pirmojo judrumas atras bičiulyje raminančios įtakos. Antrajam bičiulio gyvumas bus lyg šviežio oro gūsis į jo paties užsidarymą. Kitu atveju susidraugauja protiniai gabus vaikas su mechaninių gabumų vaiku.

Antros rūšies bičiulystė yra tarp visapusiškai panašių vaikų, ir ji mums atrodo labiausiai suprantama. Tačiau ir joje gali būti dviejų rūšių panašumai: teigiamųjų panašumų bičiulystėje vaikai vienas kitą papildė; neigiamųjų panašumų bičiulystėje jie vienas kitą supranta.

Kai panašumai yra teigiami — pavyzdžiui, gerai balansuoto charakterio, gabumų, pomėgių ir interesų — tėvai savo vaikų bičiulystėje yra patenkinti. Ji jiems nekelia rūpesčio.

Tačiau antruoju atveju, kai panašumai yra neigiami, susidraugauja du vaikai, panašūs savo trūkumais — pavyzdžiui, abu nedrąsūs, paniurę ar negabūs. Ar turėtų tėvai nutraukti tokią draugystę? Nors iš šalies ir atrodytų, kad jiedu tik dar labiau užsisklendžia savo netobulumuose, psichologų praktika įrodo kaip tik priešingą dalyką. Vaikas, pagaliau atradęs draugą, o per jį ir savimi pasitikėjimą, drauge su savo bičiuliu išauga iš to nedrąsumo. Vienas kitam padėdami, tokie vaikai perlipa slenkstį, vedantį į platesnes draugystes.

Tad lig šiol apžvelgtos bičiulystės nebuvo pavojingos, o priešingai — naudingos.

PAVOJINGOS DRAUGYSTĖS

Tik tokiais atvejais tėvai turi susirūpinti, kai bičiulystė tikrai gresia moraliniu ar fiziniu pavojumi. Net ir tada reikia atsargios taktikos. Jei tik bus uždrausta draugauti — ir baigta, toji vidinė vaiko reikmė, kuri jį iš pat pradžių privedė prie blogo draugo, prasiverš paviršium kitos, gal dar nepriimtinesnės bičiulystės forma. Tokiu atveju tėvai turėtų ar patys, ar trečio asmens pagalba paanalizuoti priežastis, kurios galėjo pastūmėti jų vaiką į anos rūšies draugystę; pavyzdžiui, vienas berniukas, kuris

draugavo visada tik su blogais vaikais, darė tai (nesąmoningai) todėl, kad jis pats buvo savo tėvo nuo mažens laikomas "juoda avele".

Nors paskira bičiulystė tik retais atvejais gali būti žalinga, ištisa virtinė to paties neigiamo tipo bičiulysčių gali pastoti kelią normaliam vaiko vystymuisi. Pavyzdžiui, jei vaikas yra agresyvus, kitus amžinai dominuojantis, o jo bičiuliai vienas po kito yra tokie, kurie mielai jam pasiduoda, tie ryšiai jam visai nepadės apvaldyti savo neigiamo bruožo, o tik dar labiau jį aštrins. Šiuo atveju pavojus gresia ne iš bičiulių, bet iš paties vaiko — sau pačiam. Todėl reikia iširti jo agresyvumo priežastis. Viena motina, kurios dukrelė buvo "užkariavusi" beveik visą kvartala, galop kreipėsi į psichiatrą ir pamatė, kad viso to dukters elgesio priežastimi yra ji pati — motina. Dukters agresyvumas buvo ne kas kita, kaip tik "atsiėmimas" iš kitų vaikų už motinos dominuojantį elgesį.

Vieni vaikai reikalingi vienintelio bičiulio. Kiti puikiausiai gyvuoja netaip artimoje didesnėje draugų grupėje, o tretieji, nors ir nėra iš prigimties atsiskyrėliai, apsieina be draugų.

Tikrai vaikiškai bičiulystei irgi reikia tam tikra prasme pribrešti. Dauguma priešmokyklinio amžiaus draugysčių yra greitai praeinančios. Jose du vaikai kurį laiką atitinka vienas kito reikmes, o, kai iškyla naujos, pasikeičia ir draugai. Neretai šiame laikotarpyje vaikai persiima vienas kito manierizmus, bet neilgam, tik kol praeina jų naujovė.

Tik pasiekęs mokyklinį amžių vaikas sugeba išlaikyti draugystę ilgiau. Nereikia maišyti šio sugebėjimo draugauti su populiarumu, nes populiarumas dažnai yra ne draugiškumo, o savimeilės matas. Populiarūs vaikai, kurie "apsikaišo" daugybe pasekėjų, jaučiasi kaip tik labai nesaugiai. Jiems reikia garbintojų, kad patys įsitikintų savo pranašumu. Tad tėvai neturėtų spausti vaikų tapti populiariais.

Nemažai ankstyvųjų draugysčių yra tik bandymai bičiuliauti. Ar draugystė tikrai gili, nustatys šie faktoriai: 1. Ar ji išsilaikė bent metus? 2. Ar vaikas priima savo draugą toki, koks jis yra? 3. Ar pajėgia abudu išspręsti savo skirtumus — ginčus ir susipykimus? 4. Ar turi bendrų interesų, kurie bičiulystę įprasmintų?

Vaiko sugebėjimas draugauti daug ką pasako apie jo charakterio vystymąsi. Iš to, kokio tipo draugas jis renkasi, psichologas suseks jo psichologines reikmes. Iš kiekvienos draugystės vaikas išsineša šį tą, kas duos eigą jo sekančiai draugystei. Tik pažinęs save, vaikas bus pribrendęs susibičiuliauti su kitu — panašiu į save. O jų draugystė klestės ilgą laiką, maitinama bendrų įspūdžių, interesų ir planų.

KAS TIE PASENOLIAI?

Dvidešimt viename Amerikos mieste visai nauju būdu siekiama atnešti šilimos ir meilės tiems vaikams, kurie neturi nei tėvų, nei patėvių, nei augintojų, o gyvena ligoninėse ar pamestinukų namuose. Jiems yra surandami pasenoliai, t. y. vyresnio amžiaus žmonės, kurie patys neturi anūkų, bet apsiima pabendrauti su institucijose gyvenančiais vaikais. Rezultatai abiejoms pusėms yra labai geri! Vaikai, kurie institucijose buvo tapę mumijomis, pasidaro vėl žvalūs, meilūs, atskleidžia savo gabumus. Vieniši seneliai atranda gyvenime tikslą, kai pamato, kokius vaisius jų meilė gali atnešti.

Skirtinguose miestuose toje srityje veikiama skirtingai; pavyzdžiui, Akron, Ohio, businiejai pasenoliai lanko dviejų savaitių pasiruošimo kursus ir tada penkias dienas po keturias valandas praleidžia su savo paanūkais. Pasenoliai gauna ir atlyginimą, nes jie būna parinkti iš neturtingesnių tarpo.

Galėtume tos programos pavyzdžiu pasekti savo tarpe ir mes, lietuviai. Yra didokas skaičius vienišų senelių. Yra nemažai ir šeimų, kurių vaikai niekad nėra pajutę to ypatingo ryšio, kuris atsiranda tarp senelių ir vaikų. O ir paaugliai dažnai reikalingi trečio asmens, kuris nėra nei tėvas, nei brolis.

NAUJAGIMIAI

Vaikų prigimties tyrimuose šiais laikais vis labiau pasitvirtina dėsnis, jog naujagimis ateina pasaulin su savitu temperamentu. Anksčiau gi buvo galvojama, kad tik aplinka ir auklėjimas suformuoja vaiko charakterį.

Tyrinėjamai paremia nuomonę, kad tam tikros naujagimio reakcijos į aplinką — maistą, kambario temperatūrą — beveik išpranašauja jo būdą.

Vis labiau ir labiau pagrindžiami sekantys teigimai: 1. Naujagimis atpažįsta motiną jau būdamas 3 mėnesių (ne 9 ar 10). 2. Jis stebi aplinką ir supranta kalbą jau gerokai prieš pats pradėdamas kalbėti. Dr. P. Wolff tvirtina, jog vienos savaitės kūdikiai sugeba tikrai šypsotis. 3. Kūdikio protinis išsivystymas įgyja savo formą iki trečių metų. Jis labai panašus į tėvų protinį pajėgumą. 4. Priešmokyklinio amžiaus vaikai išmoksta daugiau ir greičiau, negu daugumos specialistų buvo lig šiol pripažinta. 5. Vaikai ypatingai jautrūs jausmų niuansams. Jie puikiai nujaučia įvairių įvykių esmę savo šeimos aplinkoje. 6. Vaikų moralinis nusistatymas susiformuoja daug anksčiau, negu buvo tikėtasi. Pavyzdžiui, jie išmoksta susi-

TAMSU, TYLU . . . RAMU

Miniatiūra

Laikas bėga. Tamsu... Tylu..

Mažame kambario kampelyje jau gerą valandą sėdi susimąsčiusi jauna mergaitė. Tamsumoje, mėnulio spinduliais apšviesti jos balti baltutėliai veideliai. Tylumoje, užsimiršusio galvojiimo gilus, gilus alsavimas.

Mintys lekia...

— Kas aš esu?
— Cha! Keistas klausimas. Ar neturi veidrodžio?
— Veidrodį turiu, bet savęs nematau. Kas aš esu?
— "Kas aš esu?" Cha! Cha! Cha!
— Nesijuok iš manęs!
— Juokiuos su tavim.
— Bet aš nesijuokiu!
— Juokis ir tu.
— Kodėl?
— Saulė šildo, vėjelis gaivina, paukšteliai čiulba...
— Gamtos reikalas, ne mano.

— Kodėl tu bijai nusijuokti?
— Nebežinau, ar aš galiu.
— Argi tu taip seniai nematei pasaulio per skaisčias akis? Argi taip ilgai užrakinti jausmai sudulkėjo, sutrupėjo?
— Koks skirtumas?
— Pažiūrėk aplink save: kiekvienas gyvas, kad ir mažiausias sutvėrimėlis auga, vystosi tik iš meilės. O beaugdamas jis perduoda šią meilės dvasią savo grožyje.
— Bet aš nei gėlė, nei žolė, nei medis.
— Kas tu esi?
— Aš... Aš esu... Bet juk aš tavęs tai klausiau!
— Dar negali atsakyti pati?
— Aš... Aš nežinau...
— Kvailutė tu mano! Juk tu gali *mąstyti*. Tu gali *verksti* iš skausmo ir *juoktis* iš džiaugsmo. Tu turi jausmus. Tu —
— Aš esu žmogus! Aš esu ŽMOGUS!
Pašokusi, mergaitė pribėga prie veidrodžio, pasižiūri, nusišypso — nusijuokia.
Kambariulyje švinta... Ramu...

Gabrielė

---

valdyti jau prieš dešimtuosius metus ir tai nutato jų sąžinės išsivystymo laipsnį ateityje.

Tų tyrimų šviesoje dar labiau pasitvirtina tai, ką dr. Marija Montessori pastebėjo jau daug anksčiau.

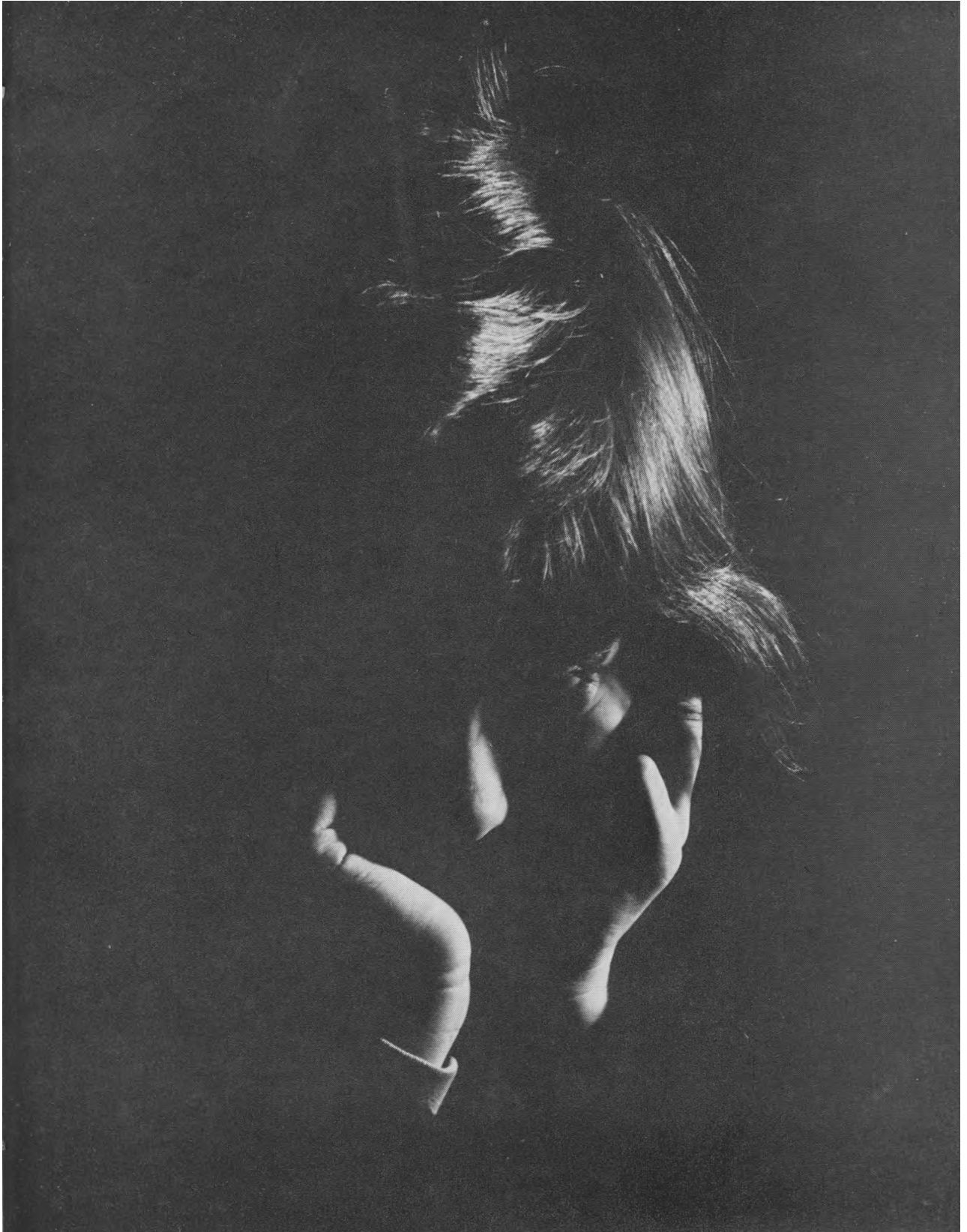
Visgi mokslininkų nuomonės skiriasi, atsakant į klausimą, ar sąžiningumas, atvirumas yra įgimti, ar išmokstami. Keliuose ilgai užtrukusiuose tyrimo projektuose, kur buvo stebimi asmenys nuo gimimo iki 30-jų amžiaus metų, buvo pastebėta, jog vaikai, kurie buvo intelektualiniai aktyvūs, ir užaugę liko tokiais; draugiški, jūdriūs vaikai išlaikė tas savybes ir pasiekę 30 m. amžiaus; pasyvūs vaikai suaugo į ramius, užsidariusius vyrus ir moteris.

Dabar psichologai yra mažiau linkę skirstyti vaiko metus į atskiras stadijas. Pavyzdžiui, buvo galvojama, kad vaikas tarp 4 ir 5 metų bus priešgina, o persiritęs per penktuosius metus staiga taps visai kitokiu. Šioji teorija visai neatsižvelgė į individualiai skirtingą vaikų prigimtį.

Patariama tėvams traktuoti vaiką kaip individą nuo pat pirmųjų jo dienų, mylinčiu griežtumu darant jam teigiamą įtaką, nes yra pastebėta, jog motinos įtaka stipriausiai pasireiškia vaiko pirmųjų trijų metų bėgyje. Tad tėvai raginami kreipti daugiau dėmesio į ankstyvą vaiko auklėjimą.

Paruošė G. I.

ALKOHOLIZMAS

Kiek įstrigo kun. Vaišnio sakiny (‐L. L.‐, lapkritis, 433 psl.): ‐Italai, prancūzai ir kiti pietiečiai vartoja visuomet prie valgio šiek tiek vyno, neišskiriant nė vaikų, bet tose šalyse beveik nežinoma alkoholizmo problema‐. Sutikdamas su daroma išvada sekančiame sakinyje, visgi norėčiau pastebėti, kad alkoholizmas nėra svetimas nei vienai vakarų civilizacijos įtakoje esančiai tautai (apie kitas nežinau, kaip yra). Pagal statistinius davinius, minėta Prancūzija turi didžiausią procentą alkoholikų iš visų valstybių, priklausančiu Jungtinėms Tautoms. Po to seka J.A.V., Čilė, Švedija, Šveicarija, Danija, Kanada, Norvegija, Suomija, Australija, Anglija ir Italija.

Pagal šį sąrašėlį, Prancūzija yra pirmoji, o Italija paskutinė, nors, aišku, čia tik sąrašo pradžia. Jei kun. Vaišnys nebūtų paminėjęs tų dviejų valstybių vardais, tai būčiau ir aš tylėjęs, nes ir mano patiektas sąrašėlis paliudija, kad pirmaujančios valstybės, bendrai paėmus, yra ne pietinės, bet daugumoje šiaurinės. Gal ir pačioje Prancūzijoje daugumas alkoholikų yra susikoncentravę šiaurinėje dalyje.

Tiek dėl alkoholizmo, kuris yra tikrai rimta problema mūsų tarpe.

Romualdas Kriaučiūnas, Brentwood, JAV.

PAŠAUKIMAI

Tokio teisingo, drąsaus ir gerai pristatyto straipsnio apie pašaukimus, kaip G. Ivaškienės ‐Tėvų ir dvasiškijos įtaka‐ (‐L. L.‐, spalio, 364 psl.), lietuvių spaudoj dar nesu skaičius. Norėčiau prie jos straipsnio pridėti, kad ypač pastaruoju metu atsirado jaunų lietuvių kunių ir seselių, kurių tvirtas ir entuziastiškas įsijungimas į lietuviškąją visuomenę jau atkreipė į juos jaunimo dėmesį. Šiuose jaunuose dvasiškiuose Dievo meilė ir iš jos išplaukia veiksmai nėra joks ‐pasiuokojimas‐, o džiugus, vertingas, uždegantis darbas. Gal kaip tik jų dėka ‐pašaukimų bangai netrukus ateis laikas‐.

Elona Vaišnienė, New Haven, JAV.

UŽSIVARYTI SU IŠSIUNTINĖJIMU

Vakar ar užvakar gavau lapkričio mėnesio ‐L. L.‐ Numeris, kaip ir visuomet, patrauklus. Patinka man, kad kiekvienas numeris paskiriamas vis kitos temos ar minties gvildenimui. Paskutinis numeris privertė keletą savaičių grįžti atgalios, kada jau buvau bepradedęs ruošti Gimimo Šventei. Kaip ir paprastai tokiais atvejais, pagalvojau, ar kaip nors nebūtų įmanoma, aišku, ateityje, tiek į priekį su išsiuntinėjimu užsivaryti, kad atitinkamo mėnesio numeris skaitytoją pasiektų pirmomis mėnesio dienomis. Aišku, žurnalas nėra dienraštis, ir medžiaga ta prasme nesensta.

Romualdas Kriaučiūnas, Brentwood, JAV.

AUTORITETO TEMA

‐L. L.‐ labai įdomūs; gaila, kad tik maža dalis mūsų jaunimo šį žurnalą skaito. Nenoriu duoti patarimo, tik pasakau savo nuomonę, kad būtų labai malonu, kad ‐L. L.‐ kai kada parašytų apie ketvirtąjį Dievo įsakymą – klausytį vyresniųjų autoriteto.

Šitame neribotos laisvės krašte nuo 1949 metų nei bažnyčioj, nei laikraščiuose tas klausimas neminimas (bent aš negirdėjau). Maži vaikai jau žino, kad gali daryti, ką nori (5-6 m. vaikas gali laužyti medelius, teršti gatvę). Daugumoje vaikų auklėja televizija, kur jie mato žaislų reklamas ir kriminalinius - detektyvinius filmus. Su tokiu pat nusiteikimu mažieji eina į gatvę.

Marija Vasienė, Philadelphia, JAV.

JAUNIMUI

‐Laiškuose Lietuviams‐ daug rašykit jaunimo klausimais, jo rūpesčiais, diskusijomis paskirkit daugiau vietos, nes nėra nei knygų, nei tinkamų žurnalų, kuriuos jis galėtų lietuviškai skaityti... Tegul ‐L. L.‐ būna nors dalelė tos spaudos, kurią jaunimas skaitytų ir kuria domėtųsi.

Bal. Brazdžionis, Čikaga

BR. RAILOS "LAUMIŲ JUOSTA"

Tai vardas naujos Br. Railos knygos, kurioje, lyg spalvingoje juostoje, išdėstyta keli mūsų raštijai svarbūs vardai ir su tais vardais susijusios idėjos. Br. Raila, puikiu beletristo stiliumi rašąs įvairiomis temomis periodikoje, per pastaruosius kelis metus yra išleidęs dvi knygas politinių straipsnių: "Iš paskendusio pasaulio" ir "Tamsiausia prieš aušrą". Naujoje knygoje "Laumių juosta" jis davė pluoštą (342 psl.) literatūros kritikos straipsnių. Čia įžvalgiai ir nuoširdžiai bei kritiškai pasisakyta apie tokius mums brangius rašytojus, kaip B. Brazdžionis, Lindė Dobilas, Ignas Šeinius, Vytautas Alantas, Marius Katiliškis, A. Gustaitis ir kiti. Br. Raila įdomus vidine įtampa, plačiu žvilgsniu ir puošniu stilium.

Alė Rūta

Skaitytojo žodis

Tęsinys iš 40 p.

PARODYTI AMERIKAI. KO NETURI

Leidžiate liuksusiniai ir norite imponuoti šiuo liuksusu amerikiniam lietuviu jaunimui. Matau ir daugiau pastangų imponuoti: ištikus metus rašote apie meilę ir dar nebaigiate. Ir nebaigsite, jeigu tenkinsite amerikinį gimnazistą ar ir studentą. Tai besotis seksualizmo maišas, išaugintas supuvusios visuomenės... Kodėl gimnazistės turi spiegti, pamačiusios Elvis Presley ar Beatles, ir kodėl jos nežino, kaip į tai žiūri civilizuotas žmogus?

Žinau Jūsų gerus norus. Nepeikiu Jūsų. Bet vis tik siūlau parodyti Amerikai tai, ko ji visai neturi: ji mato, kad blogai, bet nesugeba pasiūlyti ką daryti, kad būtų gerai. Mes, europiečiai, turime atsakymą į visus klausimus. Amerikiečiai turi klausimą, bet niekad neturi atsakymo. Taip politikoje, taip visur.

J. Dražašius, Torontas

Redakcijos pastaba: Prie šių vien teigiamų pastabų dar pridėdame "Drauge" pasirodžiusios platesnės K. Šilinio recenzijos išvadą: "Nepaisant kai kurių "Laumių juostos" autoriaus "ideologinių storžieviškumų", jis su savo akimirksnių kronikomis pasirodė šauniu stilistu, aptašyto žodžio meistru, nors dar neatsisako nuo kietoko poleminio tono. Tenka laukti, kad kituose savo akimirksnių kronikos tomuose B. Raila save labiau paims į kritiškesnius nagus".

Ištrauka iš "Laumių juostos"

Žmogiškoji tragiką yra tas prakeiktas skirtumas tarp pasiryžimo ir jo įgyvendinimo. Rašymo elektronika yra keistas mokslas ir, gal būt, net sunkesnis už branduolinę fiziką. Kiek užsispyrę, šios gali išmokti beveik kiekvienas vidutinių gabumu studentas, bet aukštosios rašymo meno elektronikos ir magiškojo stiliaus tegali pasiekti tik išskirtinų ir dažniausiai tik igimtų gabumų savininkas. Daug kas pyksta už tai, ir labai liūdna su tuo susitaikinti, bet atrodo, kad tai dar nepakeičiama.

Mūsų norus ir viltis juk apvilia ne tik rašytojai. O mes kiti, pavyzdžiui, publicistikos artojai, argi taip pat kone kasdien neparklumpame laikraštijos dirvonų grumstuose? Žmogus kartais sugalvoji ir apgalvoji straipsni ar ištisą jų seriją, viskas tau kristališkai aišku, argumentų logika kieta kaip plienas, išdėstymo maniera tau spindi it žiedo brangakmenis, ir jos stilių iš anksto girdi, kaip Paganinio smuiką. O kai parašai ir išspausdini, pats vėliau pamatai, kaip visa dar taip toli nuo anų svajonių, kaip skaitytojai murma, netiki ir nuobodžiauja, o kuris didesnis filosofas ima ir viešai pareiškia: tokiu savo kvailu užmanymu tu tik Maskvai patarnavai...

Nelengva parašyti straipsnį, kuris nenumirtų su ta pačia diena ar bent gražiai gėliškai nesuvystu ant rytojaus. Dar sunkiau eilėraščių, o gal užvis sunkiausia romaną. (213 psl.)

Šimet alfabetine tvarka pateiksime bent 100 šiuo metu JAV rodomų filmų trumpų santraukinių įvertinimų.

THE ADVENTURES OF TOM SAWYER.

Marko Twaino klasikiniai sukurto berniuko Tomo Sawyerio padaužiški "žygdarbiai" Missisipi pakrantės miestelio gyvenimo fone. Šis spalvotas filmas rekomenduojamas visiems.

AFTER THE FOX. Šioje spalvotoje filminėje komedijoje Peter Sellers vaizduoja Aldo (The Fox, Lapę) Vanucci, italą sukčių, kuris tampa filmų režisorium, kad galėtų įvykdyti suplanuotą piktadarystę. Smagi pramoga suaugusiems, bet nelabai tinkanti vaikams.

ALFIE. Alfie, savanaudis, neatsakingas donžuaniškas gražuolis plazdena nuo vienos moters prie kitos. Ištikus nelaimei, atsisako vesti mergaitę, kuri pagimdo jo sūnų. Kitai per jį tapusiai nėščiai moteriai parengia abortą. Išryškinamas aborto nemoralumas. Puiki Michael Caine vaidina Alfie vaidmeny. Tik suaugusiems, ne jaunesniems kaip 18 m. amžiaus.

ALL THE OTHER GIRLS DO. Šioje jautrioje italų dramoje žavi, bet jauna ir neprityrusi besimylinčiųjų pora bandoma sulaikyti nuo vedybų tėvų, kurie nenorom tik sudaro sąlygas jiems nusikalsti. Šis šiaip jautrus filmas apgadinamas per daug ryškios to nusikaltimo scenos. Italų kalba su angliškais užrašais. Tinkamas suaugusiems, bet ne jaunimui žemiau 18 metų.

ALVAREZ KELLY. Spalvotas filmas apie Civilinį karą, kaip ciniškas bandų varytojas (William Holden) priverčiamas Pietiečių pulkininko (Richard Widmark) padėti jiems. Vulgari kalba ir trumpa prostitucijos scena. Suaugusiems — gera; leistinas tik vyresnysis jaunimas.

AMBUSH BAY. Apie daug gyvybių pareikalavusią slaptą misiją, rinktinių amerikiečių marinų atliktą kare su japonais priešų laikomoj Filipinų saloj. Gana tinkamas visiems.

AN AMERICAN DREAM. Supainiota melodrama, pritaikyta iš Norman Mailer romano.

Televizijos pranešėjas (Stuart Whitman) įsiveilia su policija, su gangsteriais ir su seniau jo mylėta moterimi (Janet Leigh). Filmą — spalvotas. Suaugusiems — šiaip sau.

... **AND NOW MIGUEL.** Žavus, spalvotas filmas pagal premijuotą vaikų apysaką apie dvylikametį Miguel, gyvenantį avių piemenų šeimoj šiandieninėje Naujojoje Meksikoje. Labai geras visiems, o ypač vaikams.

ANY WEDNESDAY. Populiarios teatrinės komedijos spalvotas filminis pastatymas apie svetimoterystės aferą. Paviršutiniškas ir lėkštas, kaip ir pati pagrindinė komedijos veikėja. Vaidina Jane Fondą ir Jason Robards. Suaugusiems, ne jaunesniems kaip 18 metų.

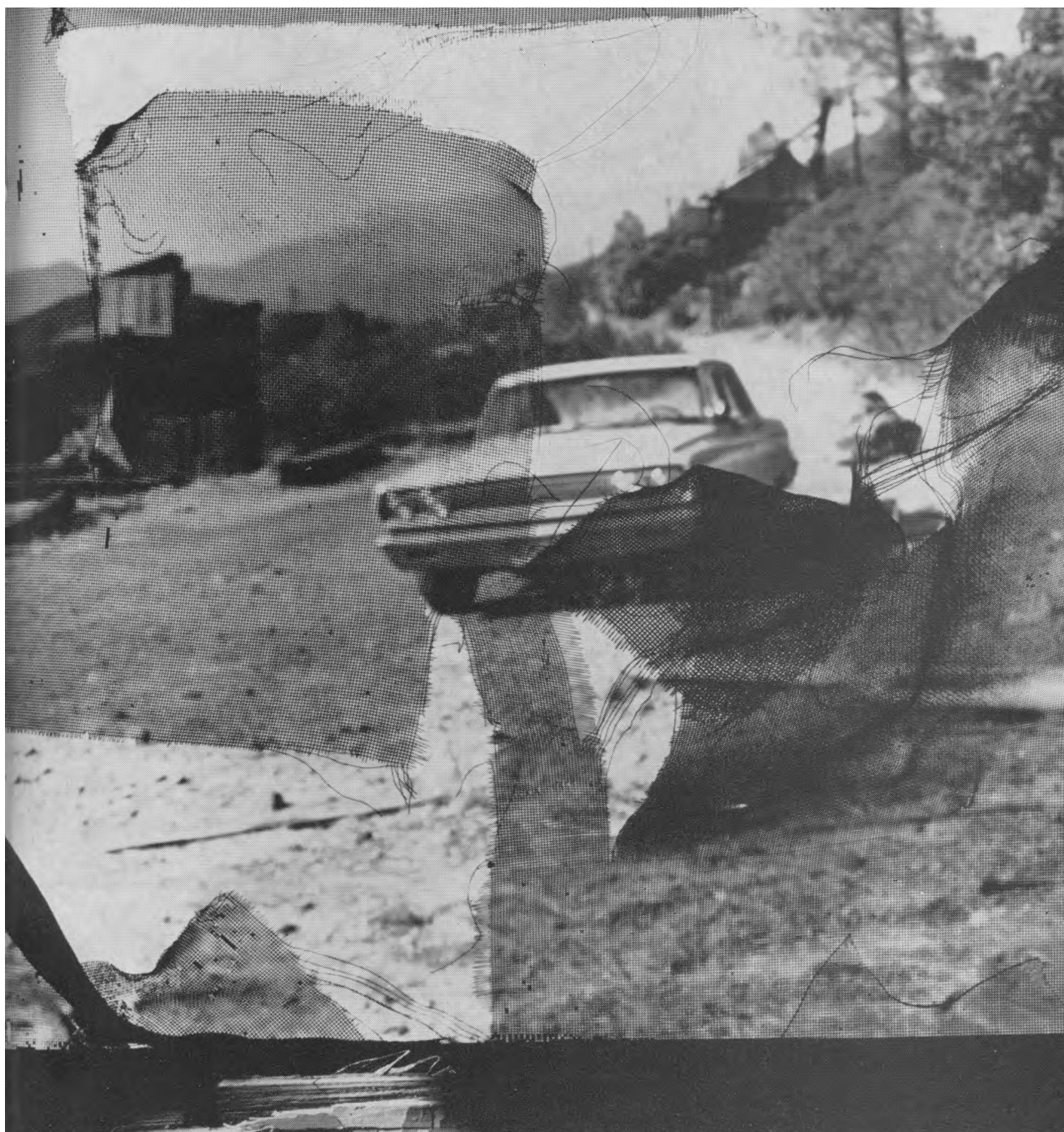
THE APPALOOSA. Spalvotas vakarietiškas filmas apie buvusio Pietiečio kario (Marlon Brando), perėjusio sieną atgauti meksikiečio bandito (John Saxon) pavogto veislinio Appaloosos erzilo. Geras — suaugusiems; be to, tinka ir vyresniajam jaunimui.

ARABESQUE. Viena pora (Gregory Peck ir Sophia Loren) gaudoma Londone ir jo užmiesčiuose dėl slauto hieroglifinio rašto. Išskirtinai vykusiai nufilmuota. Įdomu suaugusiems, leistina ir vyresniajam jaunimui.

ARRIVEDERCI, BABY! Triukšminga komedija, kurioj moterų suvedžiotojas (Tony Curtis) sutinka sau lygią — savo trečią žmoną (Rosanna Schiaffino). Spalvoti Rivieros vaizdai. Suaugusiems pramogingas filmas.

ASSAULT ON A QUEEN. Karibų žvejų vadovas (Frank Sinatra) prisijungia prie piratų grupės apiplėšti keleivinį laivą vidury vandens. Spalvotas filmas. Šiaip sau — suaugusiems ir vyresniajam jaunimui.

BANG, BANG, YOU'RE DEAD. Lengva šnipinėjimo intriga, suvaidinta nuotaikingos aktorijų grupės, vadovaujamos Tom Randall ir Senta Berger. Mėgstantiems tokio žanro filmus

bug smagu praleisti laiką. Suaugusiems ir vyresniajam jaunimui.

BATMAN. Batman (Adam West), prieš nusikaltimus kovojąs šikšnosparnis-žmogus, televizijos "pop" meno herojus, filmo ekrane kariauja su šikšnosparniais — niekšais, besikėsiančiais užkariauti Jungtines Tautas. Smagus dideliems ir mažiems Batmano garbintojams.

THE BIBLE. Šiame "Ultra Panavision 70" spalvotame filme nepaprastai vaizdingai atku-

riami šv. Rašto pradinės Genezės knygos 22 skyriai: pasaulio sukūrimas, Adomas ir Ieva rojuje, patriarcho Abraomo (George C. Scott) istorija. Visur prisilaikoma biblinio teksto, tik kai kurios dorovės atžvilgiu sunkiau pavaizduojamos vietos yra arba išleistos (pvz. Noės pasigėrimo epizodas), arba sušvelnintos (pvz. Sodomos miesto gyventojų nemoralumas pavaizduojamas trumpu išraiškos šokiu). Rekomenduojamas visiems (būtų gera mažiesiems vaikams tas istorijas iš anksto papasakoti).

MUZIKOS IR DAILIOJO

ŽODŽIO VAKARAS

“Laišku Lietuviams” tradicinis parengimas įvyks kovo 11 d., šeštadienį, 7 val. 39 min., vakare, Jaunimo Centro didžiojoje salėje Čikagoje. Koncerto programoj: seniai scenoj bematyta ir begirdėta pirmaeilė lietuvių aktorė Birutė Pūkelevičiūtė ir svečiai iš Bostono — smuikininkai Izidorius Vasyliūnas ir kun. Vincas Valkavičius (William Wolkovici) su jiems akomponuojančiu Vyteniu Vasyliūnu.

Viršuj: Birutė Pūkelevičiūtė, gerai žinoma aktorė, režisorė ir rašytoja, surežisavusi ir pastačiusi išėivijoj pirmąjį spalvota filmą lietuvių kalba “Aukso žaši”.

Apačioj (iš kairės į dešinę): kun. Vincas Valkavičius, priklausęs Brocktono (Orchestrai Society) ir Needham Filharmonijos simfoniniams orkestrams; Vytenis Vasyliūnas, vargonų muzikos virtuozas ir pianistas; Ir Izidorius Vasyliūnas, buv. Lietuvos Valsybinio operos ir baletu ir Cambridge, Mass., simfoniniu orkestru koncertmeisteris. Šis trio išpildys visą eilę kamerinių koncertų Bostone ir Niujorke.

**PIETŲ
AMERIKOS
LIETUVIŲ
KONGRESAS**

IV Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas įvyks š. m. vasario 2-5 d. Buenos Aires mieste: II. 2 — svečių registracija, pamaldos, iškilmingas Kongreso atidarymas. II. 3 ir 4 — sekcijų posėdžiai, svečių priėmimas ir pavaišinimas. II. 5 — iškilmingos pamaldos Buenos Aires katedroje, svečių pavažinėjimas po miestą. Vakare iškilmingas Kongreso užbaigimas ir koncertas. Jaunimo studijų savaitė įvyks sausio 27 — vasario 2 d.; II. 6 bus Jaunimo Metų užbaigimas Pietų Amerikoje.

**LITURGINĖS
MUZIKOS
REIKALU**

Pagal Bažnyčios drausminę tvarką liturginiam ir bendrai viešam giedojimui ar grojimui bažnyčiose skirtos kompozicijos turi būti patvirtintos atitinkančios instancijos. Yra paskirta tuo tikslu Lietuvių Religinės Muzikos Komisija, kurios nariais yra: kun. V. Budreckas, M.M., tėv. B. Markaitis, S. J., prof. J. Žilevičius, prof. J. Bertulis ir prof. dr. M. Šimutis, Jr. Komisijos adresas yra: 2345, W. 56th St. Chicago, Ill. 60636. Muzikai yra prašomi visus naujus kūrinius, skirtus giedojimui ar grojimui bažnyčiose, ar už bažnyčių liturginėse apeigose, siųsti tuo adresu.

**ATMINIMŲ
PLOKŠTELE**

Šiluvos šv. Marijos koplyčios dedikacijos ir religinio Kongreso iškilmių Washingtone, rugsėjo 3-5 d. atminimų plokštelė jau pagaminta ir galima gauti. Plokštelės vienoj pusėj užrekorduotas minios giedojimas "Pulkim ant kelių" ir Dainos, L. Vyčių ir A. Stephens chorų išpildomos J. Naujaliao Mišios. Antroj pusėj — M. K. Čiurlionio "Nokturnas", B. Budriūno "Sveika Marija", J. Starkūs "Tušti paliktieji namai", B. Markaičio, S. J., "Nenuženk nuo akmens, o Marija", T. Brazio "Oi, toli toli" ir K. Kavecko "O Kristau, Pasaulio Valdove". Plokštelės išleistas nedidelis skaičius. Platinėjai ir pavieniai asmens prašomi nedelsiant ją užsisakyti rašant šiuo adresu: "Šiluva Record", c. o. Bradley Recording Co., 531, No. Howard St., Baltimore, Md. 21201. Pavieniai perkantiems kaina \$5.00.

PADEKA

"Laiškų Lietuviams" leidėjai Tėvai Jėzuitai nuoširdžiai dėkoja visiems skaitytojams, auka parėmusiems žurnalo leidimą: 100 dol. aukojo E. Vengrienė (Čikaga); po 10 dol. — kun. T. Palis (Calif.) ir P. Dūda (Čikaga); 7 dol. — S. Juozapavičius (Čikaga); po 6 dol. — K. Grina ir P. Spetyh (abu iš Čikagos), Em. Žemaitis (Hollywood, Fla.); 5 dol. — dr. A. Aviža (Čikaga); po 4 dol. — L. Matukienė (Toronto) ir S. Raudienė (Čikaga); po 3 dol. — M. Vasienė (Philadelphia) ir A. Lisauskas (Toledo); po 2 dol. — V. Poderis, S. Giedrimas, A. Rudzevičius, M. Andriušienė, Jadv. Krausauskas, P. Šošienė (visi iš Čikagos), M. Remienė ir P. Martinaitienė (abi iš Cicero), J. Kaknevičius (Toronto), C. Senkevičius, K. Stundžia (abu iš Kanados), A. Repshys (Melrose Park), kun. L. Dieninis (Mich.) S. Blynas (Bridgeport, Conn.), Aldona Bačkaitis (Birmingham).

**ATSIŪSTA
PAMINĖTI**

KALENDORIUS. 1967 m. Išleido Nidos Knygų Klubas ir Europos Lietuvis. Dieninis nuplėšiamas kalendorius su įvairiomis pastabomis ir juokais. Gaunamas Nida Book Club, 1 Ladbroke Gardens, W. 11. London, Great Britain.

Mykolas Viltis. NEPARAŠYTI LAIŠKAI. 1966 m., Lietuvių tautos sukilimo 25 m. sukakty išleista patriotinė rezistencinė poezija. Į Laisvę fondo leidinys, 6 nr. Viršelis ir piešiniai P. Jurkaus. 56 psl. Kaina 2 dol.